

ვერდი

Region

№36

2019 ოქტომბერი

მე მარტლი ვარ დრო-ყამთ სვლაში
ღმერთის ქმნილობას დაანგრევს ვატი,
მაგრამ, უკვდავს საქმეს ვერავინ წაშლის
მუდამ ხსოვნაში იქროლოვბს ქარი...

რადი ვავუა

გეორჯია სანთაშორისო ფესტივალი ინკლუზიური პრაქტიკის გადარსებით საზღვრები - 2019

ურეკი, მაგნეტი თაყაიშვილის 61
ტელ.: 599 10-16-95; 595 15-17-85; 599 77-65-11
E-mail: contact@megobroba.info
www.megobroba.info/ka/

სარჩევი

სიყვარული	2-3	უბადლო გრაფიკოსი	15-16
დიდგორობა	4-5	ჩვენი გურული ბებია	17-18
მე მართალი ვარ დრო-ყამთა სვლაში	6	ნოდარი ჩემს დღიურებში	19-21
„სათქმელს ლექსით და სიმღერით ვამბობ	7-8	მაგნიტური ქვიშის სანაპირო	22-23
„შურსა და ცილზე ამაღლებული	9-10	პრომეთეს მღვიმე	27-28
მიტროფონე ლადიძე და დავით სარაჯიშვილი	11-12	მადლიერი ჰაციენტები	29-30
ქვევრის ღვინო	13-14	ანეკდოტები	32

პირველი ქართული ჟურნალი ბურულაბზე

ბურია REGION

დაინტერესებულ მკითხველს მთავარობთ ჟურნალის გამოწერას
დაზვიავთხილთ რედაქციის საკონტაქტო ნომერზე
558 25 65 50

მთავარი რედაქტორი და გამომცემელი

ლელა სურმავა

ტელ: 558 25 65 50

ელფოსტა: Guriaregion14@mail.ru;
lelasurmava@mail.ru

კვირფასო მკითხველბო!

მოგვანოდეთ პუბლიკაციები, მოთხრობები,
ჩანახატები, ლექსები, ისტორიები, იდეები, გაგვიზიარეთ
თქვენი პრობლემები და მოგვიყვით საინტერესო ამბები.
გაითვალისწინეთ, ჟურნალში განთავსება ფასიანია.

ჟურნალი თავისუფალი ჰრასის ჰრინცივით ხელმძღვანელოვს.

რედაქციაში შემოსული მასალაბის სიუხტაზა ჰასუხს აზაბს აზბორი,
ხოლო სარაქლამო ბაქსტა ჰასუხისგზაბლოზა რაქლამის შამაქვთს აანსრაზა.

სიყვარული

სელთუქმნელი ყვარა

ბერი ამფილოქე გვიჩვენებს: შეიყვარე ერთადერთი ღმერთი, რათა შეგიყვაროს ყველამ. არა მხოლოდ ადამიანებს ეყვარები, არამედ – უტყვე ცხოველსაც, რადგან ღვთის მადლი, თავისკენ იზიდავს, რაც მის წინ არის. შენ, არა მარტო ეყვარები, არამედ პატივსაც მოგაგებენ. შენში გამოისახება უმანკო ხატი, რომელსაც შეიყვარებ და რომლის მსახურიც იქნები.

ბერი იოსებ ისიქასტი თავის მონაზვნებს ეუბნებოდა: რასაც ღმერთს არ ვაძლევთ გამოსაყენებლად, იმას იყენებს სხვა. ამიტომ, მოგვცა უფალმა მცნება, გიყვარდეს იგი მთელი გულით, რათა ეშმაკმა ვერ ჰპოვოს შენში ვერც ადგილი, ვერც მოსვენება.

სიყვარულის შესახებ, ბერი პაისი ამბობდა: მხურვალე სიყვარული, რომელიც თავს წირავს და წუთისოფლის საზრდოს არ ეკარება, შინაგანად ღვთის სიყვარულით საზრდოობს. მაშინ, მთელი ცხოვრება დიდი მარხვაა და ყოველი დღე – განუწყვეტელი სიხარული აღდგომისა. მხურვალე სიყვარული ღვთის მიმართ – მსხვერპლის გაღებით, ატკობს ჩვენს გულს, და ღვთიური სურვილი, როგორც ორთქლი, რომლის შეკავებაც შეუძლებელია, მაღლა მიიწევს და ღმერთს უერთდება. ამ სულიერ მდგომარეობას ადამიანი გამოჰყავს არა მარტო საკუთარი თავიდან, არამედ თავად მისი გულიც გამოჰყავს ხორციდან (ხორციელი ვნებებიდან). უკვე

სრულყოფილი და განწმენდილი მიეცემა ღმერთს.

ბერი ამფილოქე ამბობდა: როცა ჩვენს გულში ქრისტეს სიყვარული არ არის, უძღურები ვართ, და ვემსგავსებით ხომალდს, რომელსაც ძრავებისთვის საწვავი გამოელია. ყოველთვის სიყვარულით მოვიგონოთ ქრისტე, მაშინ ჩვენი გული ათრთოლდება სიხარულისგან.

სიყვარული უღვებია. რამდენ ადამიანსაც არ უნდა გაუნანილო, არ შემცირდება. ბერმა ეპიფანემ თქვა: ნამდვილი სიყვარული სანთლის ალს ჰგავს. რამდენი სანთელიც არ უნდა აანთო ამ ალით, მას არაფერი დააკლდება. ყოველ ახალ სანთელს ისეთივე ალი აქვს, როგორც დანარჩენს.

ბერი იოსებ ამბობდა: როცა მლოცველის სულში მადლი მოქმედებს, მაშინ ღვთის სიყვარული ძლიერია. შემდეგ გადადის მთელ სამყაროზე

მდუმარება

და ადამიანზე, რომელიც მლოცველს ისე უყვარს, რომ მზად არის მთელი ადამიანური ტანჯვა და მწუხარება იტვირთოს, რომ სხვები გაათავისუფლოს. და საერთოდ, მლოცველი ყველას მწუხარებას, ყველას სატივიარს განიცდის, თვით უტყვე ცხოველებსაც. გოდებს, როცა მათ ტანჯვაზე ფიქრობს. ეს სიყვარულის თვისებაა, ოღონდ იგი ლოცვაში იბადება. ამიტომ, ვინც წარემატება ლოცვაში, არ

წყვეტს ლოცვას მთელი ქვეყნიერებისათვის. მლოცველთა ხელშია სამყაროს სიცოცხლის გახანგრძლივება. იცოდეთ, როცა მლოცველები აღარ იქნებიან, ქვეყნიერების აღსასრული დადგება.

ბერი იერონიმე ამბობდა: გსურს, ძლიერ გიყვარდეს ადამიანი?.. ძლიერ შეიყვარე ჩვენი ქრისტე. მაშინ დინახავ, როგორ გიყვარს ადამიანები, თუნდაც ვერ ხედავდე მათ. ის სიყვარული, რომლის საფუძველი ქრისტეს სიყვარულია, ჭეშმარიტი და ძლიერია, ძლიერ შეიყვარე ჩვენი ქრისტე.

სიყვარული ქრისტიანის ნიშანთვისება უნდა იყოს. ბერი ამფილოქე ამბობდა: ჩვენ უნდა გვიყვარდეს ქრისტეს პიროვნება. ეს სიყვარული აუცილებელია ჩვენი სულებისთვის. ასევე, სიყვარული ღვთის ქმნილებებისადმი: ცხოველებისადმი, ხეებისადმი, ყვავილებისადმი, ფრინველებისადმი, და უპირველესად – ადამიანისადმი. იგი გვიჩვენებს, – შეილო ჩემო, დაე, შენს გულს მუდამ ალავსებდეს ზეციური სიყვარული, და ეს სიყვარული განხორციელდეს ღვთიურ სურვილებში, მაშინ მოისმენ ღვთიურ საუბარს სიძისა, რომელსაც თაყვანს სცემ, და რომელიც მოხარულია შენთან საუბრისა. როდესაც შენი გული მისი ტახტი იქნება, შენს გულს გამუდმებით უნდა იცავდე, როგორც წმინდა სანაწილეს.

აღტაცებული ვართ ჩვენი ეკლესიის წმინდა მამებით და მათი ასკეტური მოღვაწეობით. მაინც, რა ამხნევედა მათ, რა აძლევდა ძალას? ბერი ანთიმოზი ამბობდა: მამებს იცავდა ურყევი რწმენა ღვთისა, ღმერთის სიყვარული აღანთებდა მათ. ღმერთი განზრახ ტოვებდა მათ, რათა ტკივილი და ტანჯვა განეცადათ, შემდეგ ანიჭებდა თავის მადლს, და ისინიც არად აგდებდნენ ნამებას.

წმ.იოანე ნათლისმცემლის ეკლესია

ეკლესიის ზარები

ბერი პაისი ამბობდა: ვინც უფლის სიყვარულით საზრდოობს, ის ხშირად გულგრილია მატერიალური საზრდოსადმი. ან თუ ჭამს, არაფერს გრძნობს, რადგან ღრმად შეიგრძნობს ღმერთს, იკვებება მისი სიყვარულის ტკბილი კურთხევით. როცა გული უფლის სიყვარულით აენთება, თავად იქცევა ცეცხლის ალად, შეუძლია დაწვას ამაოება, რომელიც მას ეხება. აქვს შინაგანი სიმშვიდე.

სიყვარული უნდა გეკონდეს მათ მიმართ, ვინც შეურაცყოფას გვაყენებს. ბერი პორფირე ამბობდა: ყველა, ვინც შეურაცგყოფს, გვლანძლავს და ცილს გვწამებს – ჩვენი ძმაა. ბოროტმოქმედის, სატანის ხელში ჩავარდნილი ძმა. თუ ეს ძმა შეგხვდა, იგლოვე, მისთვის ცრემლი დაღვარე, თან უფალს შესთხოვე, გიშველოს ამ განსაცდელში და მიუტევოს ჩვენს ძმასაც, რომელიც სატანის მსხვერპლი გახდა, და ღმერთი გვიშველის ჩვენც და ჩვენს ძმასაც.

იგივე ბერი მოყვასის სიყვარულის შესახებ ამბობდა: როცა ჩვენი ძმა ცდება, უნდა ავიტანოთ მისი განსაცდელი. ჭეშმარიტი სიყვარული მოყვასისათვის მსხვერპლის გაღებას შთაგვაგონებს. უმსხვერპლოდ, მხოლოდ განკითხვით, ხელს ვუწყობთ ჩვენი ცოდვილი ძმის უფრო დაცემას. ხოლო ჩვენი სიყვარულის ჩუმი მსხვერპლითა და მისთვის ლოცვით ვალციძებთ მის სინდისს, მისსავე მამხილებელს, სინანული დაეუფლა, და გამოსწორების გზას დაადგა.

ბერი იოსები ამბობდა: როდესაც იცი, რომ ვილაც განგიკითხავს და შეურაცყოფას გაყენებს, თითქმის

შეუძლებელია, არ შეიცვალო მასთან მიმართებაში, თუნდაც გამოიყენო ძალისხმევა. მაგრამ, მიტევებით და ლოცვით, წონასწორობას აღიდგენ, მოიშუშებ იმ ტრავმას, რაც მსუხარებამ მოგაყენა.

სიყვარულის ღირსების შესახებ ბერი ფილოთეოსი ამბობდა: თუ ადამიანი სახლს ააშენებს და არ გადახურავს, ასეთი სახლი არ გამოდგება. ასეა ადამიანიც, ყველა სათნოება რომ მოიხვეჭოს, მაგრამ, არ აქვს სიყვარული, სათნოებათა სახლი სახურავის გარეშე დარჩება და გამოუსადეგარი იქნება.

იგივე ბერი სიყვარულის მოხვეჭაზე ამბობდა: მშვიდი ადამიანი განინმინდება ცოდვებისაგან. რადგან მშვიდი ადამიანის სულში ღმერთია დამკვიდრებული. განწმენდილს კი,

ბერი და მისი მონაფე

სხივები ეფინება და იძენს სიყვარულს.

ბერი პორფირე ამბობდა: ჭეშმარიტ ქრისტიანებს, რომელთა სულში ქრისტი სუფევს, ადამიანის სიყვარულის გარდა, სხვა ნიჭი არ აქვთ, მათ მტერიც უყვართ. ჩვენი სიყვარული მეგობრებისადმი ბევრ უცხო მინარევს შეიცავს, – ანგარიში, სამაგიეროს გადახდა, პატივმოყვარეობა, ვნებიანი თანაგრძნობა და ა.შ. ხოლო ჩვენი სიყვარული მტრებისადმი ანკარაა.

სიყვარულს აქვს ხმა, რომელიც ცვლის ადამიანთა გაქვევებულ გულებს. ბერი პორფირე ამბობდა: ჩვენმა ქრისტესმიერმა სიყვარულმა

ყველგან უნდა შეაღწიოს, ჰიპოტანაც მატალაში (ადგილი ათენში, სადაც ჰიპები იკრიბებიან). მინდა წავიდე იქ, არა იმიტომ, რომ ვუქადაგო, ან განვიკიცხო, არამედ იმისთვის, რომ ვესაუბრო ქრისტესმიერი სიყვარულით, რომელსაც განახლების ძალა აქვს.

მორჩილება სიყვარულის აუცილებელი პირობაა. ბერი იოსებ ისიქასტი ამბობდა: ნამდვილი სიყვარული არ არსებობს მორჩილების გარეშე. როგორ გინდა ვინმე შეიყვარო და ემსახურო, თუ მის ნებას არ დაემორჩილე?! ნამდვილი სიყვარულის ყოველი მოქმედება – მსახურებაა. მორჩილი თავს იდებს ორმაგ ძალისხმევას; ერთი მხრივ, რწმენას, ვინც დავალება მისცა, მეორე მხრივ – სიყვარულს, გამოჩენილს იმ მსახურებაში, ვინც სიყვარული უბოძა.

ბერი ამფილოქე ამბობდა: დავიბადე იმისთვის, რომ მიყვარდეს ადამიანები, ჩემთვის მნიშვნელობა არ აქვს, ვინ არიან ისინი თურქები, შავები თუ თეთრები. ყოველ ადამიანში ღვთის ხატებას ვხედავ, და მზად ვარ ამ ხატისთვის ყველაფერი გავწირო.

ქრისტიანებს სიყვარულს ასწავლიდა ბერი გიორგი ქალაქ დრამადან: დიდ ღირსებას და ჯილდოს ფლობს ის ადამიანი, რომელსაც უყვარს ყველა თანამომე – ადამიანი, და პირველი მიუტევებს მათ, ვინც ბოროტად მოექცა. თუნდაც კეთილ საქმეს ვემსახურებოდეთ, თუ მოყვასი არ გვიყვარს, არარაობა ვართ. უფალი ჩვენგან ელოდება სიყვარულს.

ბერი პორფირე ამბობდა: იმისთვის რომ სხვებმა შეგიყვარონ, ჯერ შენ უნდა შეიყვარო ისინი.

ნატო ციციშვილი

საქმეველის დამზადება

დიდგორობა

მამუკა სალუქვაძე

დიდი პატივი მხვდა წილად, ვიყო მონაწილე დღევანდელი ზეიმისა და საქართველოს შემოქმედებითი ახალგაზრდობის სახელით, წარმოვთქვა სიტყვა – სამადლობელი ესოდენ დიდი ზეიმის, დიდგორობის დაარსებისათვის.

მინდა გამოვთქვა რწმენა, რომ დიდგორობა, მთელი ქართველი ახალგაზრდობის საყვარელ ზეიმად იქცევა, რამეთუ ეს არის ზეიმი ქართველი ერის ძღვევამოსილებისა, რწმენის, იმედის, თავგანწირვის და ყოველივე ამაღლებულის, რასაც საფუძვლად სამშობლოს სიყვარული უდევს. სამშობლოს სიყვარული კი, უმთავრესი გრძნობა იყო და იქნება ქართველი კაცისთვის. ფუჭია, ყოველი წამოწყება, ყოველი ჩანაფიქრი და საქმე, რაც ამ გრძნობით არ არის ნაკარნახევი და განპირობებული.

ფიქრობ, ჩემთან ერთად, ამ აზრს იზიარებს ყველა ახალგაზრდა შემოქმედი – პოეტი, მწერალი, მხატვარი, მუსიკოსი, არქიტექტორი; ამიტომაც, რომ დღევანდელი ახალგაზრდების შემოქმედებაში, ხშირად ვხვდებით მშობლიური ისტორიის ღრმა ცოდნითა და სიყვარულით გამოწვეულ პატრიოტულ მოტივებს, საქართველოს ისტორია შთაგონების უშრეტი წყაროა. საქართველოს ისტორია სწორედ ის წიგნია, რომელსაც ყოველი ნაკითხვისას თავიდან აღმოაჩენ და აღფრთოვანდები. ისტორია, აღსავსე ბრძოლებით, დამარცხებებითა და გამარჯვებებით; ისტორია, რომელსაც ქმნიდა ერი, ერთეულთა გმირობითა და თავდადებით ფრთაშესხმული.

ეს არის წიგნი, სადაც მრავალი რამ ჯერაც ამოუცნობია და ნაუკითხავი.

ეს არის წიგნი, რომელშიც ჩვენმა თაობამ, და მომდევნო თაობებმა თავიანთი სათქმელი უნდა ჩაწერონ.

დღეს, ჩვენ ვზეიმობთ გამარჯვებას, რომ ვარსებობთ და ვზეიმობთ, ეს თავად არის დიდი გამარჯვება ქართველი ერისა.

ჩვენ აქ შევიყარეთ დიდგორის ველზე, რათა პირველ რიგში თავიანთი ვცეთ მინას, სადაც დიდგორის ბრძოლაში დაღუპული ჩვენი გმირი წინაპრები განისვენებენ. აქ, დღეს

ჩაყრილ საფუძველზე, სწორედ მათი სახელის მარადსაყოფად, აღიმართება ობელისკი; იგი დღევანდელ ახალგაზრდებს და მომდევნო თაობებს, მოაგონებს და დააფიქრებს, თუ რაოდენ დიდი ვალი აწევთ – ვალი ქართველობისა...

დღეს, ჩვენ ვზეიმობთ გამარჯვებას! და ვით არ მოვიხსენოთ წინამძღოლი ამ დიდი გამარჯვებისა: საჩინო, ვითარცა მზე ვარსკვლავთა შორის; ბრწყინვალე, ვითარცა ეთერი ნივთთა შორის; ნათლისფერ, ვითარცა ელვა ღრუბელთა შორის; ტკბილ, ვითარცა არე ჟამთა შორის; მტკიცე, ვითარცა ანდამატი განუყუთელთა შორის; სახელგანთქმულ, ვითარცა ნებროთ გმირთა შორის; ახოვან, ვითარცა ისო წინამბრძოლთა შორის; ბრძენ, ვითარცა სოლომონ მეფეთა შორის... – ვიშველიებ არსენ მონაზვნის ხოტბას, რომ უკეთ დავასურათო ხატი მეფისა დავით აღმაშენებლისა...

იგი ჭეშმარიტად იყო დიდი მეფე, დიდი მხედართმთავარი, დიდი პოეტი, დიდი ორატორი. განა მისი სიტყვა, თქმული მხედრობის მიმართ, დიდგორის ომის წინ, არ იყო მთავარი მიზეზი ქართველთა გამარჯვებისა?..

სიტყვა, რომელიც შესულია არა მხოლოდ ქართული, არამედ მსოფლიო მჭევრმეტყველების ისტორიაში.

სიტყვა, რომელიც ნიმუშია იმისა, თუ რაოდენ დიდი ძალა აქვს ქართულ ენას.

სიტყვა, რომელიც წარმოთქმული იყო აქ, ამ ასპარეზზე, დიდგორის ომის ველზე.

ამიტომ, მე მინდა, კადნიერებისათვის და წარმოთქმული სიტყვისათვის, ბოდიში მოვიხადო თქვენს წინაშე, და ამ მინის წინაშე; მაგრამ, ვიდრე სათქმელს დავასრულებდე, გაუბედავ და წაგიკითხავთ ნაწყვეტს პოემიდან, რომელიც დავით აღმაშენებლის ეპოქასა და მის დიდ გამარჯვებათა ხოტბას წარმოადგენს:

დავით აღმაშენებელი

დღენი ქარვანი კრილოსნისა ან ქარავანნი ბრძოლის ქართველთა გახდნენ არ ექნათ ძრწოლა შიშისგან ბრძოლასა შიგან თავის გამრთველთა არ თუ ვალია, გარდუვალია შენარჩუნება ქართლის ქართველთა ოდენ, შემდგომად შემოდგომათა ღვინდება ღვინო ვაზთა წართველთა.

და ან იხილეთ, გონით იხილეთ, მეფეთა მეფის ქება და ქება და ვით ერგება, სწორად ერგება, არ მიჭირს სიტყვის შებადაგება სახელთ მალალთა, ხალხთა ახალთა, მართლად შეჰფერის ფერხქვეშ დაგება რომლის კარავსა, სხივთა მპარავსა, მზისგან ვერ ფარავს შეფარდაგება.

თავდაპირველის ყოჩაღობითა, ყაჩაღ ყივჩაღთა კარი განულო ჩამოსხა ქართლსა ოჯახობითა და წყალობანი დიდნი განულო მისცა მთა ბარი, არ თანაბარი, მომთაბარეთა სწორად განუყო ცოლად შეერთო ასული მეფის, მით მითუშეტეს გული განულო.

ხედნა თავხედნი, თავადნი დიდნი ერის თავს მსხდომნი უამად უამითა მოჰკლა ლიპარიტ დაუდგარი, კლდეკარი რიდსა იბყრა ამითა იყვნენ ესენი, არ მოწესენი, სჭირდათ ეს სენი, ვითა მამითა და იქცეოდნენ მათებრ სხვანიცა, თუ იქცეოდნენ სითამამითა.

უფლის ხელისგან ხელისუფალმან ჰყო ეკლესია, თვის ხელ სანდომად მორწმუნე ყველა დაქცეულიყო, და ქცეულიყო დავით ან თომად დრო მოინია და მოინვია მეფემან კრება არ შესაცდომად განკვეთეს ბერნი, ბევრნი ერად და ჰყვეს ჭყონდიდელი არ წასანყდომად.

მან სამებისა სამართალითა მოსილმან თვისებრ სამეფო მოსა ნდომა-ქადილით, წვდომის წადილით ენამებოდა წამს საამოსა ცოდვას ერიდა, თავს არ იდო და არა ვიდოდა გზასა ამოსა და ოდენ მტერსა ხამს და უზამსსა, მით უთენებდა დღეს უღამოსა.

შიშს არ ჩვეული, რჩეულთ მრჩეველი არ ირჩობოდა, ანუ რჩებოდა ყელს ხატი ება და პატიებას მისგან ითხოვდა და მით რჩებოდა და თუ კი ვინმე ეურჩებოდა, სიკეთეს მისგან ვერა რჩებოდა ებრძოდა სიკვდილს, პირისპირ ველად და პირველობა თვის ნილ რჩებოდა.

დიდგორს შეიმკო შარავანდედით, განვლო შარვანი, შემდგომ რანისა ვინ უწყის რანი, ვინ საგანძურნი, ალილო განძას და ან ანისსა ჭოროხის პირით, ვიდრე სპერამდის ამოვლო კერძი ბასიანისა თავად მზიანმან, თავაზიანმან მტერსა აგემა ქმნა ზიანისა.

იბყრა ტაო და თურქნი აოტა, აჯობა ანუ ჯაბნა ჯაბანნი ანთავისუფლა სოფელ დაბანი, ცრემლით ნაბანი კარი და ბანი ხარაჯის ნაცვლად, თავად დახარჯა, თავზედ იკისრა დიდნი ჯაფანი ხარსა უღელი ვერ უღლის მხარსა და ვერ გასწყვეტავს ნელში ჭაპანი.

მხსნელი არს, ვინაც ახსნის რამესა, ანდა რამესა ახსნის რიდესა კვლავაც მხსნელი არს, ვინმე მკურნალი, ვინც ჭირ-შეყრილსა ჭირსა ყრიდესა მაგრამ ძნელი არს ორივე ხელობა, მხსნელის წინ კაცნი თავსა ხრიდესა ხილი იგემეს და ვით იხილეს, დავით სჭვრიტეს და განადიდესა.

მამუკა სალუქვაძის სიტყვა, 19 წელს დიდგორობის დაარსების დროს

დავით აღმაშენებლის მონეტა

საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში პირველად გამოიფინა ბრიტანეთის მუზეუმში დაცული, დავით IV აღმაშენე-

ბლის მიერ მოჭრილი სპილენძის მონეტა. მონეტას დიდი ისტორიული მნიშვნელობა აქვს საქართველოსთვის. მისი წარწერა XI-XII საუკუნეების საქართველოს საგარეო პოლიტიკის მთავარ ხაზს ასახავს. ავერსზე წარმოდგენილია დავით მეფის გამოსახულება ბიზანტიურ სამოსში. თავზე ადგას ჯვრით დამშვენებული გვირგვინი - სტემა. მარჯვენა ხელში გრძელბუნიათი ჯვარი უპყრია. მარცხენაში - ჯვრიანი სფერო. გამოსახულების ასომთავრული წარწერა, მას მეფე დავითად მოიხსენიებს. რევერსზე, მონეტის ცენტში თანაბარმკლავიანი ჯვრის გამოსახულებაა. გარშემო გასდევს ასომთავრული წარწერა - ქრისტე, დავით მეფე აფხაზთა, ქართველთა, რანთა, კახთა, სომეხთა.

მე პართალი ვარ ღრო-ქაბთა სვლაში...

რატი გაგუა – დაიბადა ქალაქ თბილისში. პროფესიით ბიზნეს ადმინისტრატორი. ჰყავს მეუღლე თინათინ გვასალია. შვილები ალექსანდრე, თაია გაგუები. რატი დედით გურულია – მზია კიკვაძე. უყვარს ბუნებაში ყოფნა და მუსიკა. ჟურნალ გურიაREGION მისი ლექსების დებიუტია.

სამეაროს გმირები

მატერიალურ სამეაროს გმირები,
 კაცის მკვლელები, თუ იესოს ჯვრის მცველები,
 ან იქნებ სიბნელის მჯდომანი სინათლის მკვლელები
 გალაქტიკაში გაფანტულები,
 დანტეს სამოთხის გმირები ჯოჯოხეთის შინაბერები,
 სიმართლის განგებ მკომბელნი
 ტიბეტის მთებში მჯდომელნი...
 როკენროლის და ჰიპ-ჰოპის მსმენელნი
 თუნდაც ერობის თავკაც გმირები,
 საკუბად ბევრი მშიერი რესტორნებს გაზმანულები
 ასწარეს გასული ტიპები ქონებში ჩამალულები,
 ლულებში ტყვიის ჩამდენნი სასწლეტზე გამოკრულები,
 წარსულში დაჭიმულები, კურტის გიტარის სიმები.
 სიკვდილმისჯილნი წიგნები თავად მიშკინის გმირები
 ლექსები, მუსები, სადღაც სივრცეში დაკრძალულები
 ფიქრებში ჩამარხულები ბერლიოზივით უწმინდურები
 ფეისბუქ გვერდების მომწონებელნი...
 ცუკანბერგს ბევრი ფულები, სონიკერების მშობელნი
 მესამე მსოფლიო ომის შემოქმედნი,
 რელიგიების ფანტაზიები სარწმუნოების დამღუპველები
 შრომაში გათანგულები ცისიდან მაეურებელნი,
 ასალგაზრდები ბასრები, სიბერეს ბლაგვი საგნები
 პროცესს ქიმიურს სიუვარულს მართალი ნასტასიები.
 ქუჩაში გამგლეულ ჯინსიანს შიშველი ადამ ეგები,
 სამეაროს ტრიალს რითმები...
 გულის ამრევი მითები.

ვარსკვლავს ვუყურებ ამ ღამას ღამეს
სულისკვეთებამ აავსო მთვარე
წარსულს ჩაბარდა ოცნების ღამე
უფსკრულში ჩასულს ვერ ვნახე რამე.

ადამიანი დაბადებულია,
რომ თავის რწმენაში დაძვინდობოდ,
მისი ცვლილება მასში მეფობდა,
დმერთს შესცქეროდა შენდობას ელოდა.

მე აღარ დამჩნა ვნება, ნუგეში
თანაგრძნობა მაქვს ცოტა უხეში
ასწარესია ცხოვრების წესი,
ვინც გაიმარჯვებს მისია ქესი.

რატი და თაია გაგუები

...სათქმელს ლექსით და სიმღერით ვამბობ...

ნანა ცინარიძე

...გურია...

ცად აღმართულო გურიის მთებო,
რისი თქმა გინდათ და ვერ ახერხებთ?!
ბარში დაჰქროლეთ ცივო ნიაგო
და სიყვარული შემომამაგებე.

აქ სულ სხვა არის ხეთა შრიალი,
აქ სულ სხვა არის ფოთოლთა ცვენაც,
ულამაზესო სამშობლო მხარეც
აყვავებული ნალკოტს რომ გეცხარ.

მუდამ მზიანი, ღიმილიანი,
ხალასი იუმორიც გჩვევია,
სტუმართმოყვარე, უბრალო მგზავრსაც
მამა-პაპური ყანწით ხვდებთან.

ჩემს გურიას, ალერსიანს,
იმედით და ძმობით სავსეს,
მისი მიწის, მისი ხალხის
სიყვარული გადაარჩენს.

* * *

მადლობა იმას, ვინც არწია ჩვენი აკვანი
და ჩვენს მამულში სიარული დაგვანწყებინა,
მადლობა იმას, ვინც გვაზიარა ცოდნის საუნჯეს
და ჩვენს გულებში დედობრივი სიყვარული დაისაკუთრა.
მადლობა იმას, ვინც დაიცვა დღემდე სამშობლო,
და მშობლიური დედა ენა შეგვინარჩუნა,
მადლობა იმას, ვინც გვაჩუქებს უღრუბლო ზეცას
და ბედნიერი მომავლისთვის მშვიდობას გეგმავს.

...ღეღას...

შენით თენდება, შენით ღამდება
ჩემო ძვირფასო დედა,
გთხოვ, მაპატიე, შენი სიცოცხლე
თუ მე ვაქციე ცრემლად.
დედა შვილისთვის ყველაფერია,

მუსიკის მასწავლებელი ნანა ცინარიძე ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ შრომაში ცხოვრობს. ნანა საუკეთესო შვილი, დედა, ბებია და მეგობარია. წერს ლექსებს. თუმცა, მოკრძალებულ ქალბატონს არასდროს დაუბეჭდავს. ნანას ამოუცნობი სიურპრიზი მოეუზნადეთ. ჟურნალ გურიაREGION მისი შემოქმედების დებიუტია...

ლალი ხომერიკი

შვილი დედისთვის – სევდა.
ფიქრით და დარდით გაჭაღარავდი,
განა ვერ ვამჩნევ?! ვხედავ...
გკოცნი, გეხვევი, გელერსები,
თვალსევდიანი რომ ხარ,
შეცდომებს აღარ გავიმეორებ
თუკი მეორედ მოვალ.
უცებ ბავშვით გადავიქცევი,
როცა მომაპყრობ მზერას,
წარსულს, დღევანდელს და მომავალსაც
ბავშვის თვალებით ვხედავ.
იმედიათი დღე ხვალინდელი,
ვინ გამითენოს ნეტავ?..
ქვეყნად ორია ჩემი მშველელი,
მაღლა ღმერთი, აქ – დედა.

* * *

თითქოს ლამაზი არის სოცოცხლე,
ამოუცნობი სიურპრიზით გავსებს,
ამასთანავე დაუნდობელი,
ცრემლიანი და ტკივილით სავსე.

* * *

ზნე დაცემული ადამიანი დიდხანს ძლებს ქვეყნად,
გამოგზავნილი სულბოროტი სატანისაგან,
რათა აწამოს, ტანჯოს, ცრემლის გუბე ადინოს,
ღმერთისგან შობილს განსხვავებულს ბოროტისაგან.
თუ ამ ბრძოლაში გაიმარჯვა ავმა სატანამ
და თუ სიმართლეს ბოროტება დაეპატრონა,
მაშინ ჯობია მთა და ბარი გასწორდეს ქვეყნად
და ყველაფერი გადაიქცეს არარაობად.
რადგანაც მაშინ გავჩენილვართ ტაკიმასხრებად
და ერთმანეთის სამარცხვინო სანახაობად.

* * *

თუ გულს უცაბედად დარდი შეეყრება
უმალ გითანაგრძნობთ ტირიფები,
იმედს ჩაგისახავთ, დარდებს გაგიფანტავთ,
თეთრი ყვითელგულა გვირილები.

* * *

გაზაფხულია, ისე ლამაზად ყვავის ბუნება, ირგვლივ ყველაფერს ყვავილების სურნელი მოსავს, ყველა გაზაფხულს ალამაზებს უფლის აღდგომა და არც არასდროს, უიმედოდ, ალბათ, არ მოვა. ყველაზე დიდი უმადურობა ცოდვილ ხალხისკენ და არჩევანი უფალსა და ავაზაკს შორის, ავაზაკისა.

როგორ ანამეს, ჯვარზე გააკრეს, ფურთხის ღირსი გახადეს, რისთვის?!
ოცდაათ ვერცხლად გაყიდეს და ეკლის გვირგვინი დაადგეს, რისხვით!..
მკვდარს აცოცხლებდა, ბრმას თვალს უხელდა, ამ სიკეთისთვის?!
სიკვდილ-სიცოცხლის გასაყარზე წუთებს რომ ითვლის...

შენ დაუმკვიდრე მაცხოვარო, ცოდვილთ შინდობა, აპატიე და ლოცვით თვალი ალაპყრე ზევით, შეუნდე, რათა არ იციან, რას ჩადიანო, და მაინც იხსენ, ვინც მოგივლინა ეს განსაცდელი.

ეს მაგალითი, როგორ უნდა ვთესოთ სიკეთე, როგორ გვიყვარდეს ერთმანეთი, შევძლოთ დანდობა, რომ ვიქონიოთ რწმენა უფლის და სუფთა სული, რომ დაცემულეებს პატიოსნად შევძლოთ აღდგომა.

* * *

არ ვნერ იმისთვის, რომ მიწოდოს ვინმემ პოეტი, და არც იმიტომ, რომ დავიპყრო მალა მწვერვალი, ერთი უბრალო პოეტური სულის ქალი ვარ, ჩემი ფიქრის და ჩემი დარდის კარგი მკურნალი, თუკი ჩემს ლექსებს ხან მელოდით ავალილინებ, ესეც იმიტომ, რომ ჩემი სულის მოძახილია, რა საჭიროა, მერქვას პოეტი ან მომღერალი, ჩემს ქვეყანაში ასეთები ბევრზე ბევრია, არც პირველობა, არც ქედმაღლობა მე არ მადარდებს, უბრალოება განა ქვეყნად დასაწუნია?!
თუ ჩემი მუზით, ჩემს ხალხს ჩუმი მოვეფერები, ეს ჩემში ღვთისგან ნაბოძები საჩუქარია და არც მაშინებს, თუ ვინმეს არ მოუნონება, ჩემს სათქმელს მაინც ლექსითა და სიმღერით ვამბობ, იცით?! – რა არის ჩემთვის მხოლოდ უპირველესი, თქვენს სახეებზე ბედნიერების ღიმილი ვნახო!..

ნოსტალგია მთვარის სონატაზე

ჩაფიქრებული მივუყვები ქუჩის ნაპირებს და...
ცელქი სიო შემომავებებს გზად ნაცნობ რიტმებს, ვიღაც კლავიშებს დასთამაშებს ნაზი თითებით და...
ჩემს გრძნობებში მოსასვენებელ ადგილს დაეძებს. ნაცნობი რიტმი იდუმალების სამყაროს მიწვევს...
მთელ სხეულს რაღაც უცნაური ძალა დაუვლის და...
წრფიანტელი ძვალ-რბილში ატანს.
ო, ეს ნაცნობი ბეთჰოვენის მთვარის სონატა თავის ჯადოსნურ მელოდიას სიოს გაატანს, თან საამურად დაიბუდებს ყველა სხეულში.
ო, ეს რიტმები ასე ძლიერ რომ აჯადოვებს ყველა ცოცხალ სულს,

ისევ სინაზით მიგვაცილებს კუბოს კარამდე და...
ჩვენთან ერთად საუკუნო სარეცელს ჰპოვებს. ან რა ძალა აქვს საოცარი, რა სილამაზე, თითქოს გატყვევებს, ასეთი რიტმი თავბრუს დაახვევს თვით დედამიწას, გრძნობის მორევში ჩაგძირავს და მოგიხმობს ისე ვით ბეთჰოვენი მოუხმობდა ჯულია გვიჩარდს. ჩაფიქრებული მივუყვები ქუჩის ნაპირებს, ნაცნობი სიო კვლავ ნაცნობ რიტმებს შემომავებებს, ვიღაც კლავიშებს დასთამაშებს ნაზი თითებით და...
ჩემს გრძნობებში მოსასვენებელ ადგილს დაეძებს. როცა მოვკვდები, სასუფეველისკენ ის გამაცილებს, ჯადოსნულ ძალას სამარეში მეც თან ჩამატანს და მხოლოდ მაშინ მივეცემი საუკუნო ძილს...
მე, ჩემთან ერთად ბეთჰოვენის მთვარის სონატა!..

* * *

ვიცი, ძლიერ გიყვარს კესანები, უზომოდ მიყვარხარ და მენატრები, მერე რაა რომ ერთმანეთს ვეღარ ვხვდებით, მაინც სიცოცხლის ბოლომდე მეყვარები.

გვერდით არ მყავხარ, მაგრამ ვგრძნობ თანადგომას, სითბო ჩამიღვენთე სულში, ის მზის სხივი ხარ, რომელმაც ბევრჯერ ყინული გამიღო გულში.

უმალ რომ იგებ ჩემს გულისტკივილს, მარიგებ, გამიგებ წუთში, ქილიკს არ დამივიწყებ, დამეხმარები არ ჩამაფურთხებ სულში.

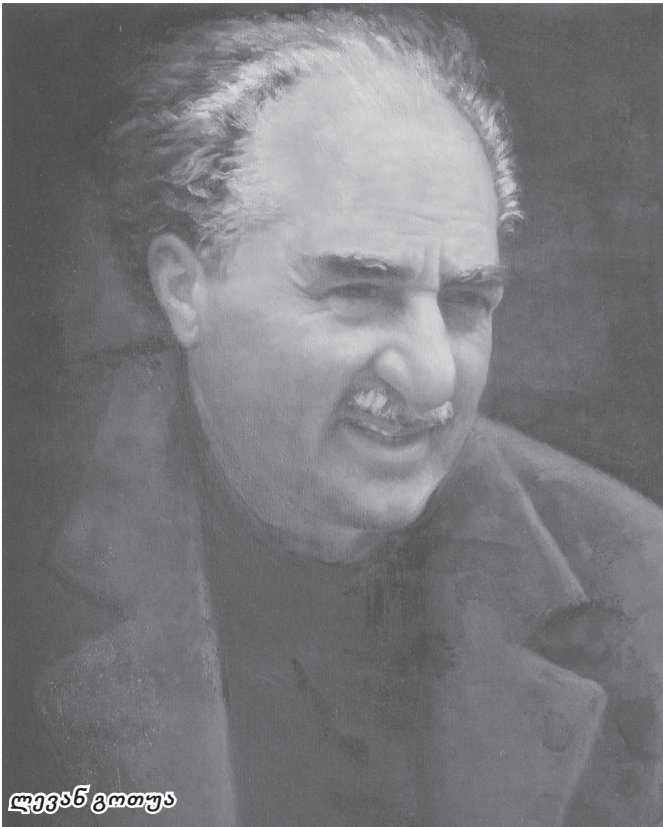
მთელი ცხოვრება სულ თან დამყვები, თუმც ყოველთვის ვერ გხვდები, ამაზე მეტი რა უნდა მსურდეს, მეგობარი ხარ ჩემი.

ნამდვილი ფერია ხარ კეთილი, ხალხისთვის მთისა და ბარის, ალბათ, მიტომ გიყვარს კესანებიც, სიმბოლო არ დავინწყების.

ვუძღვნი ჩემს თანაკლასელს და ბავშვობის მეგობარს, ლალი ხომერკის

...შურსა და სილწე ამაღლებული...

ლევან გოთუა

ერთჯერადი გაზეთი ქართველი მწერლის შესახებ

ლ. გოთუა და საბჭოთა ციხეები

„ეს ვერ გამიგია, სამშობლო იმიტომ მიყვარს, რომ ასე შორსა ვარ, თუ იმიტომ ვარ ასე შორს, რომ ასე ძლიერ მიყვარს სამშობლო“, – წერდა ლევან გოთუა ვორკუტიდან გამოგზავნილ წერილში 1951 წელს.

ამ დიდი მწერლისა და მამულიშვილის შესახებ მრავალ საინტერესო ცნობასა თუ დოკუმენტურ მასალას ნაიკითხავთ ერთჯერად გაზეთში „ლევან გოთუა“, რომელიც ცნობილი მწერლის 90 წლის იუბილესთან დაკავშირებით გამოვიდა.

„რალა დასაფარავია – ყოველი ჩემი ახალი წიგნის გამოშვებისას ველავ, ვით ტრფობის პატიმარი, რომელიც ყველას წინაშე, თავისი კალმის „ძელზე“ გასმული, ელის განაჩენს“, – წერდა ლევან გოთუა. გაზეთში ნაიკითხავთ საინტერესო პუბლიკაციებს მის შესახებ. აგრეთვე გაეცნობით სოლოვეცკის კუნძულებიდან გამოგზავნილ ბარათებს – „სოლოვეცკის ბანაკებში ერთმანეთში არეულია ყველა პატიმარი – პოლიტიკური თუ სისხლის სამართლის დამნაშავე. თითოეული პიროვნება გადახეულია, როგორც ჩვენი ცხოვრება. საერთოდ, სრულებით მონყვეტილი ვართ გარე სამყაროს, ვნახოთ რას მოგვცემს 1926 წელი. უიმედონი, მაინც გულის სიღრმეში სადღაც უჩუმრად მცირედი ჩაქსოვილი იმედით ვცხოვრობთ მომავალზე და სიკეთეზე“, – წერს ეს მართლაც უცნაური ბედის ადამიანი – ჩვენი მემატანე.

– „სადაც სიყვარული არაა, იქ სიძულვილია მხოლოდ“ – ეს სიტყვებიც ბატონ ლევან გოთუას ეკუთვნის. კაცს,

რომელმაც დიდი სიყვარული იცოდა, სიყვარული სამშობლოსი, მეგობრების, საქმის, სიტყვის, კალმის და რომელმაც ასე გაამდიდრა ჩვენი ლიტერატურა.

„ბედნიერ მონობას უბედური თავისუფლება გერჩიოს, მაინც გერჩიოს“, – გვმოდღვრავდა დიდი მწერალი, რომელმაც ამ „უბედური თავისუფლების“ გამო დიდი სიმწარე გამოსცადა ცხოვრებაში და ამ სიმწრითა და სიყვარულით დაწერა „გმირთა ვარამი“, „კრწანისის სევდა“, „უგზო ქარავანი“, „სერაფიტა“ და სხვა მრავალი შედეგრი.

გაზეთში უხვად არის სხვადასხვა სახის დოკუმენტური მასალა, მათ შორის ქართველი რჩეული ვაჟკაცებისა, რომლებიც სამშობლოს „ლალატის“ საბაბით გადასახლებული იყვნენ ღვთისგან და კაცისგან დავიწყებულ სოლოვეცკის, ნარიმის, ბიისკის, ვორკუტის სუსხიანი მხარეების საკონცენტრაციო ბანაკებში, სადაც გამეფებული იყო არაადამიანური პირველყოფილი ყოველგვარი სიღუბნე, წამება, დამცირება, წვალება, მორალური თუ ფიზიკური განადგურება, სადაც აუწერელი სისასტიკე ზეობდა. აქ, მკვლევების, ქურდების, ნარკომანების, თავზეხელაღებული ადამიანების გვერდით „ცხოვრობდნენ“ განათლებული ქართველი ინტელიგენტები.

ლევან გოთუა გასამართლებული იყო 58-ე მუხლით (სამშობლოს ლალატი, სსრკ-ის დამსობის მცდელობა პროპაგანდისა და აგიტაციის გზით). მრავალი წელი გაატარა გადასახლებაში, საიდანაც წერდა: – ჩემი დარდი ნუ გექნებათ, ვნანობ, რომ რამდენი წიგნი დამრჩა დასაწერი, რამდენი მიზანი და საშვილიშვილო საქმე შეუსრულბელი; ვის დასჭირდა ჩემი გაძევება და რატომ? მალე წავა მატარებელი და უმოწყალოდ დამაშორებს საყვარელ სამშობლო-საქართველოს. ძნელია ეტაპში წასვლა, მაგრამ რას ვიზამთ? ისეთ საშინელ გარემოცვაში ვართ, სადაც სიმართლე არ ფასობს!..

მაგრამ სანთელ-საკმეველმა გზა მაინც არ დაკარგა. ლევან გოთუას რომანებმა მკითხველთა დიდი სიყვარული და აღიარება მოიპოვა. მის წიგნებზე თაობები იზრდებიან და მისი საოცარი გმირებისაგან სწავლობენ სიყვარულს, სიკეთეს, ადამიანობას, სიმამაცეს, ჭირთათმენას. „ჰოი, რა მძაფრი ყოფილა სიკვდილის შემდეგ ნაკითხული, მოჩურჩულე ცოცხალი სიტყვა“, – წერს ბატონი ლევანი. სწორედ ამ სიტყვების დასტურია მთელი მისი შემოქმედება, რომელიც კვლავ ძველებურად ცოცხლობს... ამ გაზეთის რედაქტორია ბატონი ჯუმბერ ჯიშკარიანი, სარედაქციო კოლეგიის წევრები არიან როსტომ ჩხეიძე, ნოდარ სუმბაძე, მარინე თექთუმანიძე, ივანე ჯაფარიძე.

რედკოლეგია მადლიერია ბატონების: რევაზ და შარლ სეფიაშვილების, ვიქტორ გელოვანის, ავთანდილ შამათავას, გიზო ნიშნიანიძისა და ლევან დავითაშვილის, რომელნიც მხარში ამოუდგნენ.

გაზეთი „ლევან გოთუა 90“ საინტერესოდ და მაღალპროფესიულ დონეზეა შედგენილი და იმედია, იგი დაინტერესებას გამოიწვევს მწერლის ნიჭის თავყანისმცემელთა შორის. სიყვარულით გამოცემული ეს გაზეთი ჭეშმარიტი ქართველი მწერლის უკვდავების კიდევ ერთი დადასტურებაა.

ირინე კუკავა

სოლოვეცკის მამათა მონასტერი

შეუვალი კასი

საქართველოს ეროვნული არქივის დირექტორს, ბატონ ვახტანგ გურგენიძეს კარგად იცნობს საზოგადოება, როგორც შესანიშნავ პუბლიცისტსა და საზოგადო მოღვაწეს, ასევე, ფრიად გაბედულ პიროვნებას. მისი მწვავე პუბლიკაციები ჯერ კიდევ მაშინ იბეჭდებოდა, ან ხელნაწერად ვრცელდებოდა, როცა ბევრი დღევანდელი „აქტიური“ პოლიტიკური მოღვაწე მაგდის ქვეშ ფეხშიშველი დატანტალებდა.

სახელმწიფო არქივში, ლევან გოთუას ბიოგრაფიაზე მუშაობისას, ერთი „ვორკუტლაგელის“ წერილებს ნავაწყდი, რომელმაც ძალიან დამაინტერესა, მაგრამ ტექსტი ისეთი გაკრული ხელით იყო ნაწერი, ზოგი სიტყვა ვერაფრით ვერ ამოვიკითხე. დახმარებისათვის მეგობარ კალიგრაფისტს მივმართე, შევეუთანხმდი და არქივში დავბრუნდი. ბატონ ვახტანგ გურგენიძეს 1973 წლიდან ვიცნობ. კარგად ვიცი მისი მტკიცე, შეუვალი ხასიათი, ამიტომ განცხადებასთან ერთად მწერლის მეუღლის – ქალბატონ

ციცო ალხაზიშვილ-გოთუას შუამდგომლობაც ვაახლე, რომ ბარათების ერთი დლით გატანის ნება დაერთოთ.

ბატონმა ვახტანგმა გულთბილად მიმილო, ყურადღებით მომისმინა, განზრახვა მომიწონა და ყოველგვარი დახმარებაც აღმიტყვა. მე „დიპლომატიურად“ მისი ერთი საკმაოდ გაბედული პუბლიცისტური წერილიც ვუხსენე, რომელიც იმხანად დაიბეჭდა გაზეთში.

ბატონმა ვახტანგმა კომპლიმენტზე თავაზიანი მადლობა გადამიხადა, შემდეგ ჩემს განცხადებას ხელი დააფარა და ხმადაბლა მითხრა:

– ასე, ჩემო ჯუმბერ, იმუშავე, ყოველმხრივ შეგინყობ ხელს. წერილებს კი ვერ გაატან. ნუ გენყინება. შევცბი.

– რა, ბატონო ვახტანგ, არ მენდობით?

– როგორ გეკადრება! მაგრამ ხომ იცი, ეს წერილები უკვე საარქივო მასალაა... რა იცი, გზაში რა ხდება! არ შეიძლება. შემდეგ წამოდგა, მხარზე ხელი გადამხვია და ღიმილით მომმართა:

– მოდი, ასე მოვიქცეთ: ახლა უფულობით ვის გააკვირვებ. ასე, რომ ნუ მოგერიდება. თუ ფული არა გაქვს – გასესხებ. მოდი, წერილების ქსეროასლები გადავიღოთ. ასე აჯობებს. შენც მშვიდად იქნები და მეც.

– ნუთუ არ მენდო? – გავიფიქრე, – ხომ იცის, რომ წერილებს თვალის ჩინივით გაუფრთხილდებოდი? ბატონი ლევანის არქივს ხომ თავადაც შევმატე გაზეთები, სურათები, წერილები...

გულდამძიმებული გამოვედი არქივიდან... მაგრამ წყნამ მალე გამიარა. შემდეგ, როცა დავფიქრდი, დავრწმუნდი, ბატონი ვახტანგი სავესებით მართალი იყო! – როდესაც კანონით რაიმე აკრძალულია, იქ გამონაკლისის დაშვება არ შეიძლება!

მას შემდეგ ხშირად მიფიქრია: ნეტავ, ბატონი ვახტანგის მსგავსი შეუვალი ადამიანები ჰყოლოდა შუბოსან დარაჯად საქართველოს არა მარტო სულიერ საგანძურს, არამედ მატერიალურ სიმდიდრესაც. ვინ იცის, მაშინ იქნებ ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკა აგრერიგად არ გაპარტახებულიყო...

გაზეთი „იმედი“, 2 მაისი, 1996 წელი

გაგრძელება მომდევნო ნომერში

იანუშ კორჩაკი

ებრაული წარმოშობის პოლონელი ექიმი, პედაგოგი, მწერალი იანუშ კორჩაკი პოლონეთის ოკუპაციის წლებში, ვარშავის გეტოში ბავშვების სიცოცხლისათვის იბრძოდა.

1942 წელს, როცა ფაშისტებს ორასი ებრაელი ბავშვი

გადაჰყავდათ გაზის კამერაში, მიუხედავად იმისა, რომ იანუში შეინყალეს, მათთან ერთად იყო...

როდესაც მეგობარმა გეტოდან გათავისუფლების საშვი მიანოდა, იანუშმა ჰკითხა, – შენ მიატოვებდი შვილს ავადმყოფობასა და უბედურებაში?.. აქ, ჩემი ორასი შვილია, როგორ მივატოვო, ან როგორ უნდა ვიცხოვრო?.. გადაწყვიტა, ბავშვებს არ გაეგოთ, თუ სად მიჰყავდათ. საკარნავალო განწყობა შეუქმნა, და სიმღერით შეუძღვა გაზის კამერაში...

ათი მცნება მშობლებისთვის...

1. ნუ ელოდები, რომ შენი შვილი ისეთი იქნება, როგორც შენ გსურს. დაეხმარე, იყოს ისეთი, როგორც მას უნდა...

2. ნუ დააყვედრი ყველაფერს. შენ მას სიცოცხლე აჩუქე, როგორ გადაგიხდის?.. ის თავის შვილს გადასცემს სიცოცხლეს, ის შვილი თავის შვილს. სწორედ, ესაა ბუნე-

ბრივი მაღლიერების კანონზომიერება.

3. სხვის ჯავრს ბავშვზე ნუ იყრი, რადგან სუსტია. შენც მოხუცდები და დასუსტები. აი, მაშინ მოიმკი, რასაც დასთეს...

4. ნუ გაქვს აგდებული დამოკიდებულება მისი პრობლემების მიმართ. ცხოვრება მისთვისაც ისევე რთულია, როგორც შენთვის, კიდევ უფრო მეტად, რადგან ბავშვი ჯერ გამოუცდელია.

5. არასდროს დაამცირო ბავშვი!..

6. არ დაგავიწყდეს, მნიშვნელოვანია, ბავშვთან შეხვედრა. უფრო მეტი ყურადღება დაუთმე, რადგან ჯერ არ იცი, თუ ვის ხვდები ამ ბავშვის სახით.

7. ნუ დაიტანჯავ თავს, რომ რაღაც ვერ შეუსრულე, ვიდრე ყველაფერს აუსრულებ, ყოველთვის ცოტაა.

8. შვილი – ტირანია, რომელმაც ცხოვრება წაგართვა. შვილი – ცხოვრების ნაჩუქარი წმინდა ჭურჭელია, რომელსაც უნდა მოუარო და შემოქმედებითად შეავსო. შვილი – არ არის, უბრალოდ, ჩემი ბავშვი, ის დროებით მოსავლელად მობარებული სულია.

9. გიყვარდეს უცხო ბავშვებიც. სანამ გადანყვეტ, როგორ მოექცე, მათ ადგილას შენი შვილი წარმოიდგინე.

10. გიყვარდეს შენი შვილი – უიღბლო, უნიჭო, წარუმატებელი. მასთან ურთიერთობის დროს, გახსოვდეს, – ეს ზემი შენთან მცირე დროით გრძელდება...

დავით სარაჯიშვილის დაბადებიდან 155 წლისთავი

მიტროფანე ლალიძე და დავით სარაჯიშვილი

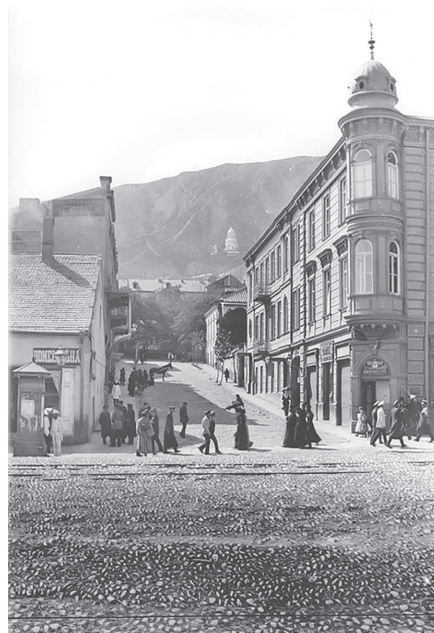
მიტროფანე ლალიძე

ქუთაისში დავით სარაჯიშვილს ახალგაზრდა კაცი წარუდგინეს, და მისი წარმოებული ლიმონათი გაასინჯეს. ცნობილ მრეწველს სასმელი მოეწონა და ჰკითხა, – რატომ არ აფართოებ წარმოებას? ახალგაზრდამ უპასუხა, – უსახსრობა მიშლის ხელს, თუ დამეხმარებით, კარგი იქნება...

მიტროფანე ლალიძე (1869-1960 წწ.) გახლდათ ცნობილი მრეწველი. ტკბილი, უალკოჰოლო სასმელების კარგი სპეციალისტი. მას არ დაავიწყდა დავით სარაჯიშვილის დახმარება, თავადაც მეცენატი გახდა. აკაკის მოღვაწეობის 50 წლისთავზე, რომე-

ლიც 1908 წელს ქ. ქუთაისში გაიმართა. თავისი სახსრებით გამოსცა აკაკი წერეთლის წიგნი *საქართველოს გაქრისტიანება ანუ წმინდა ნინო*.

მეორე მსოფლიო ომის დროს, თეირანის (1943 წ.) და იალტის (1945

წ.) კონფერენციებზე ლალიძის ლიმონათი გააგზავნეს. აშშ-ს პრეზიდენტს ფ. რუზველტს ლალიძის ლიმონათი

მოეწონა და ათასობით ბოთლი შეუკვეთა.

მიტროფანე ლალიძემ ქუთაისში დაარსა საგამომცემლო ამხანაგობა. გამოსცემდა ქართველ მწერალთა კრებულებს და საგანმანათლებლო წიგნებს. წლების მანძილზე, გარდაცვალებამდე ხელმძღვანელობდა თბილისის უალკოჰოლო სასმელების ქარხანას. მის მიერ დამზადებულმა სასმელებმა, სხვადასხვა გამოფენებზე, არა ერთხელ მოიპოვეს ოქროსა და ვერცხლის მედლები, მათ შორის ვენაში და პეტერბურგში...

მთავარი საზრუნავი – მეცენატობა გაეწია ქართველებისათვის, არასდროს ავიწყებოდა მიტროფანე ლალიძეს.

ილიაჭაჭავაძე

არტურ ლაისტი

დავით სარაჯიშვილი

გერმანელი მწერალი დავით სარაჯიშვილზე

შარშან, 2002 წელს, ქართულმა საზოგადოებამ ღირსეულად აღნიშნა საქართველოს დიდი მეგობრის, არტურ ლაისტის დაბადებიდან 150 წლისთავი. თბილისში, იმ სახლის ფასადზე, სადაც ბოლო წლებში ცხოვრობდა, მოეწყო მემორიალური დაფა.

არტურ ლაისტი საქართველოს მეორე სამშობლოდ მიიჩნევდა, ცნობილ ქართველებზე დაწერა მოგონებები – საქართველოს გული.

გამორჩეულ ქართველად მიიჩნევდა დავით სარაჯიშვილს, რომელსაც არა ერთხელ შეხვედრია.

არტურ ლაისტი წერდა, – გიგო გაბაშვილის ტილო თბილისელი სამი მოქალაქე დავით სარაჯიშვილის სახლში ინახებოდა. დიახ, ასე აფასებდა ქართველი მეცენატი გიგოს შემოქმედებას.

გერმანელი მწერალი აღნიშნავდა, რომ ილიას ხშირად სტუმრობდა დავით სარაჯიშვილი.

მართლაც, დავით სარაჯიშვილის სახლი 1880-1890 წლებში ქართველი მოღვაწეების თავშეყრის ადგილი იყო. აქ, 1882 წელს ილიამ წაიკითხა თავისი განდევნილი, ხოლო 1887 წელს ოთარაანთ ქვრივი.

არტური იგონებს: ილიას ცხოვრებაში სარაჯიშვილს მნიშვნელოვანი ადგილი ჰქონდა. 1890 წლიდან სარაჯიშვილი უფრო ხშირად სტუმრობდა მას...

როგორც არტურ ლაისტი წერს: დავით სარაჯიშვილი იყო ქართული მრეწველობის დამფუძნებელი, ახალგაზრდების და საგანმანათლებლო დაწესებულებების მფარველი. იგი განათლებული კაცი იყო. უყვარდა საზოგადოება და განათლებული ადამიანები. როგორც მრეწველს, თავდაპირველად სურდა, ქართველთა შორის ხელისნობის, მრეწველობის, ვაჭრობის, სოფლის მეურნეობის განვითარება, რადგან ეს დარგები ნელ-ნელა მიიწვედნენ წინ, ხშირად პესიმისტურ განწყობაზე იყო და ქართველების უარყოფით თვისებებზე მიუთითებდა. ამის გამო, ილია და დავითი ხშირად კამათობდნენ, მაგრამ პაექრობა ყოველთვის მშვიდად სრულ-

დებოდა.

როგორც არტური აღნიშნავდა: დავით სარაჯიშვილს და მის მეუღლეს ეკატერინეს სურდათ, თავიანთი სახლი ქართველთა საზოგადო ცხოვრების ცენტრად გადაექციათ. მართლაც ასე მოხდა, როდესაც ახალ სახლში, სერგეის ქუჩაზე გადავიდნენ, ცოლ-ქმარს სტუმრობდნენ პოეტები და საზოგადო მოღვაწეები.

არტური იგონებს: 1900 წლის ივნისში, სწორედ, დავით სარაჯიშვილი და მისი მეუღლე ეკატერინე ურჩევდნენ ილიას ბერლინში პროფესორ ლეიფენთან გამგზავრებას, რომელიც ევროპული მეცნიერების ვარსკვლავად ითვლებოდა. როცა სარაჯიშვილს მოიგონებთ, თვალწინ დაგიდგებათ მისი სამრეწველო თაოსნობა, ქველმოქმედება და საზოგადო საქმეებისთვის დაულაღავი ზრუნვა. ამიტომ, იგი ცოცხალ მაგალითად დარჩება შთამომავლობისათვის...

არტურ ლაისტის სიტყვების ჭეშმარიტება ახდა!..

გერმანელი მწერალი დავით სარაჯიშვილიმა პირველად, უფასოდ დააბინავა სახლში – ამ ფაქტს ხშირად იხსენებდა თავის მოგონებებში.

ანდრე კარბელაშვილი

დავით სარაჯიშვილი კონიაკის ქარხნის თანამშრომლები

ქვევრის ღვინო

ქვევრში დაყენებული კახური ღვინო, საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ, პრესტიჟულ სასმელად ითვლებოდა. XX საუკუნის 60-იან წლებში, მას შემდეგ, რაც საქართველოში მეღვინეობის წარმოებაში დამკვიდრდა უფანგავი და მომინანქრებული ლითონის ავზები. ქვევრისა და მუხის კასრის მიმართ, გაჩნდა ნიჰილიზმი. თანდათან გაჩნდა მოსაზრება, რომ ქვევრი შრომატევადი ჭურჭელია. რატომ არ შეიძლება, დიდი ტევადობის ავზებში დამზადდეს იგივე კახური ღვინო. მოისურვეს, ავზებში უკეთესი ღვინი დააყენონ. მაგრამ, საუკუნეების მანძილზე დაგროვილი გამოცდილება, საპირისპიროს ადასტურებდა, რომ საუკეთესო ღვინო ქვევრში დგებოდა. აუცილებელი იყო მეცნიერული კვლევა, დაისვა საკითხი – რა განაპირობებს ქვევრის ღვინისთვის დამახასიათებელ არომატსა და გემოს?.. შეიძლება თუ არა სხვა ჭურჭელში (მინა, უფანგავი, ფოლადი, მომინანქრებული ავზი) დავაყენოთ იგივე ქიმიური და ორგანოლექტიკური მახასიათებლების ღვინო, რომელსაც ქვევრში ვიღებთ?.. ეს ფაქტი აინტერესებს როგორც ქართველებს, ასევე, უცხოელებს...

მავანი და მავანი იფიქრებს: შევქმნი მინის ზემოთ მოთავსებულ რომელიმე ტევადობაში ისეთივე ტემპერატურულ რეჟიმს, როგორცაა მინაში ყელამდე ჩაფლულ ქვევრში, ალკოჰოლური დუდილისა და ჭაჭაზე დავარგების პროცესში, და მივიღებ კახურ ღვინოს, ან უკეთესს. მაგრამ, არ ითვალისწინებს მნიშვნელოვან გარემოებას, – თიხა არ არის არც მინა, არც მინანქარი და არც უფანგავი ფოლადი. თიხა ბუნებრივი ფენომენია, და არა ქიმიური პროცედურებით მიღებული ხელოვნური მასა. ბუნებრივად იზადება კითხვა, – ისეთი რა უნდა იყოს თიხაში, რაც საჭიროა კახური ტრადიციული ღვინისთვის?.. რთულ შეკითხვაზე დამაჯერებელ პასუხს, მხოლოდ ხანგრძლივი და მრავალმხრივი კვლევის შედეგად მივიღებთ.

ჩვენი კვლევა განაპირობა საცდელი ობიექტის შერჩევამ 2011-2012 წლების რთველის სეზონზე, ერთი და იგივე ზვარისა და ნაკვეთის ყურძნისგან დააყენეს ღვინო ქვევრში და ქვევრის გარეშე – საკვები პროდუქტებისათვის ნებადართულ პლასტმასის კასრებში, რომლებიც წლების მანძილზე გამოიყენებოდა კახური ღვინის დაყენების ტრადიციულ ტექნოლოგიებში. საკვლევ ღვინოებში საზღვრავდნენ ეთერზეთების შემადგენელ აქროლად, არომატნარმომქმნელ, ფენოლურ ნაერთებს და თავისუფალ ამინომჟავებს, კვლევის თანამედროვე მასსპექტრომეტრული და ქრომატოგრაფიული მეთოდების გამოყენებით. როგორც ღვინოში, ასევე, თიხის ქვევრის მასაში საზღვრავდნენ მინერალურ ნივთიერებებს – კათიონები, ანიონები (ფოტომერტული, ატომურ-აბსორბციული, ალის ფოტომეტრული) მოცულობითი მეთოდების გამოყენებით.

აქროლადი არომატნარმომქმნელი ნაერთები. ღვინისთვის დამახასიათებელია პირველადი და მეორეული არომატების კომპლექსი. პირველადი – ყურძნის ჯიშური არომატია, მეორეული – წარმოიქმნება ალკოჰოლური დუდილის პროცესში საფუვრების ზემოქმედებით. ნაზი თაიგული ვითარდება ღვინის დავარგების დროს, რაც პირველადი და მეორეული არომატული კომპონენტების

თეიმურაზ, ზურაბ ლლონტები

რთული ბიოქიმიური გარდაქმნის შედეგია.

რაც უფრო ინტენსიურია მასის შეხება ჰაერის უანგაბდთან (ტექნოლოგიური პროცესების თანმდევი), უფრო მეტი რაოდენობით წარმოიშობა ალიფატური ალდეჰიდები. ნახშირწყლების დახლეჩვის პროდუქტები (ლაქტონები, მქროლავი ფენოლები) დაბალი ზღვრული კონცენტრაციის პირობებშიც, განაპირობებენ ამა თუ იმ ტიპის ღვინის სპეციფიკურ არომატს. დუდილის პროცესში ალდეჰიდები მაღალი რეაქციისუნარიანობის წყალობით, ნაწილობრივ კონდენსირდებიან ყურძნის ტკბილის ფენოლურ და აზოტოვან ნაერთებთან, ნაწილობრივ ალდეგებიან შესაბამის სპირტებად, ნაწილობრივ ურთიერთქმედებენ სპირტული დუდილის მეორეულ და თანმდევ პროდუქტებთან. ნახშირბადის ატომთა მაღალი რიცხვის მქონე ალდეჰიდები (იზოვალერიანის, ენანტის) მცირე კონცენტრაციით, გამოირჩევიან ხილის არომატული ტონებით.

დადგენილია ყურძნის მაგარი ნაწილების, განსაკუთრებით ყურძნის კლერტის როლი კახური ღვინის ჩვეული არომატისა და გემოს ჩამოყალიბებაში. კლერტის განსაკუთრებული მნიშვნელობა განაპირობებულია მისი მდიდარი ქიმიური შემადგენლობით. კლერტში იდენტიფიცირებულია ტერპენები, ლაქტონები, არომატული სპირტები, ალდეჰიდები, ცხიმოვანი მჟავები, აცეტალეები, ნახშირწყლები, რთული ეთერები, ამიდები, კეტონები, ფიზიკურ-ქიმიური და ორგანოლექტიკური კვლევების შედეგად, დადგინდა, რომ ყურძნის კლერტის გარეშე, ტიპიური კახური ღვინო ვერ მიიღება.

ეთერზეთების შემადგენელი აქროლადი, არომატნარმომქმნელი ნაერთები, წარმოდგენილია იმ ჯგუფებით, რომელთა რაოდენობრივი და თვისებრივი მახასიათებლები ნაჩვენებია ჩვენი ექსპერიმენტული კვლევის შედეგებში.

როგორც ჩანს, ქვევრში დადუღებული და დავარგებული ღვინო აქროლად, არომატნარმომქმნელ ნაერთთა ცალკეული ჯგუფების რაოდენობრივი მაჩვენებლებით, საგრძნობლად უსწრებს კასრში დაყენებული და დავარგებული ღვინის შესაბამის მაჩვენებლებს. განსაკუთრებით რთულ ეთერებზე, ლაქტონებზე, არომატულ სპირტებზე. მაგალითად, უმაღლესი სპირტების რაოდენობა ქვევრის ღვინოში 26,94%-ით მეტია, კასრში დაყენებულ ღვინოსთან შედარებით, რთული ეთერების – 36,5%-ით, ლაქტონების – 27,6%-ით, არომატული სპირტების – 23,2%-ით, კეტონების – 21,2%-ით, აქროლად ნაერთთა ყველა ჯგუფის ჯამური რაოდენობა ქვევრის ღვინოში 29,25%-ით მეტია, კასრის ღვინოზე.

უმაღლეს სპირტებში რაოდენობრივად წამყვანი ადგილი უკავია იზოამილის სპირტს საკვლევი ღვინის ორივე ნიმუშში, თუმცა, ამ სპირტის რაოდენობა 26,85%-ით იზრდება ქვევრში დაყენებულ ღვინოში, კასრთან შედარებით. ასევე, იზრდება იზობუთანოლის რაოდენობა 58,44%-ით ამავე დროს, კასრის ღვინის ექვსი უმაღლესი სპირტიდან, ქვევრის ღვინოში აღარ ფიქსირდება ორი უმაღლესი სპირტი.

სპირტები მონაწილეობენ ღვინის არომატისა და გემოს ჩამოყალიბებაში. კერძოდ, ეთანოლის როლი ზემოთ ჩამოთვლილთან ერთად, რომ ამ დროს მისი კონცენტრაციის მატება იწვევს ღვინოში აქროლადი და არააქროლადი ნაერთების ზღვრული კონცენტრაციის ზრდას. ეს მოვლენა დადასტურდა კახური ღვინის ქიმიური კვლევების დროს.

საკვლევ ღვინოში იდენტიფიცირებულია 10 ცხიმოვანი მჟავა, რომელთაგან 8 მჟავა კასრის ღვინოში, ქვევრში კი, 9 მჟავა. ქვევრის ღვინოში ფიქსირდება 2 მჟავა, ორივე ღვინოში იდენტიფიცირებულია 7 ცხიმოვანი მჟავა.

ქვევრის ღვინოში გვაქვს როგორც მჟავათა რაოდენობრივი მატება, ისე შემცირება. მაგალითად, გაიზარდა კაპრონიმჟავის, კაპრილიმჟავის და ნონანმჟავის რაოდენობები (34%-თ, 43%-ით, 1,91%-ჯერ). ხოლო შემცირდა იზოერბომჟავისა და პალმიტინმჟავის რაოდენობები (25%-ით და 8%-ით).

საინტერესო სურათია რთული ეთერების თვისებრივად და რაოდენობრივ შემცველობაში.

კასრის და ქვევრის ღვინოების რთული ეთერების თვისებრივი შემადგენლობების შედარების დროს, ნათლად ჩანს გარდაქმნის სურათი. კასრის ღვინოში იდენტიფიცირებულია 13 რთული ეთერი, ქვევრში 9, თუმცა ჯამური რაოდენობა ქვევრის ღვინოში უფრო მაღალია. ორივე ღვინოში იდენტიფიცირებულია 5 რთული ეთერი. კასრის ღვინოში იყო და ქვევრის ღვინოში არ ფიქსირდება 8 რთული ეთერი. კასრის ღვინოში არ იყო, ხოლო ქვე-

ვრის ღვინოში ჩნდება 4 რთული ეთერი. ქვევრის ღვინოში შემცირდა 2 რთული ეთერის რაოდენობა. გაიზარდა 3 რთული ეთერის რაოდენობრივი შემცველობა (ეთილლაქტიტი – 26,1%-ით, დიეთილმალატი – 17,75%-ით, მონოეთილსუქცინატი – 61,32%-ით). საყურადღებოა, ეთერების რაოდენობრივი შემცირების ხარისხი, ქვევრის ღვინოში 9 ეთილკაპრონატი – თითქმის სამჯერ, ეთილპირუვატი – 2,5%-ჯერ მცირდება). ასე რომ, თვისებრივი და რაოდენობრივი ცვლილებები ქვევრის ღვინოში აისახა ამ ღვინის რთული ეთერების ჯამური რაოდენობის მაჩვენებლების ზრდაში (36,5%-ით).

ორივე საკვლევ ღვინოში იდენტიფიცირებულია 2 ტერპენი, რომელთა რაოდენობრივ შემცველობაში არ არის დიდი სხვაობა. α – ტერპინიული ხასიათდება ნაზი, ყვავილოვანი არომატით.

უფრო საგრძნობი თვისებრივი და რაოდენობრივი ცვლილებები აღინიშნება ლაქტონების შემცველობის მხრივ. კასრის ღვინოში იდენტიფიცირებულია 1 ლაქტონი, ხოლო ქვევრის ღვინოში – 2. რაც 27,63%-ით ზრდის ლაქტონების ჯამურ შემცველობას ქვევრის ღვინოში, კასრის ღვინოსთან შედარებით.

არომატული სპირტები ყურძენში მცირე რაოდენობითაა. უფრო მეტად მოიპოვება ღვინოში. არომატული სპირტების ძირითადი წარმომადგენელია β – ფენილეთილის სპირტი, რომელიც ხასიათდება თაფლის არომატით. ღვინოში მისი შემცველობა 5-150 მგ/ლ-ის ფარგლებში მერყეობს. ამ სპირტის ზღვრული კონცენტრაცია ღვინოში არომატის მიხედვით, შეადგენს 10-დან 80 მგ/ლ-ს. ამდენად, β – ფენილეთილის სპირტი გავლენას ახდენს ღვინის არომატზე, მისი შემცველობა ქვევრის ღვინოში გაზრდილია 23,31%-ით. ორივე საკვლევ ღვინოში იდენტიფიცირებულია 1 კეტონი, რომლის რაოდენობა ქვევრის ღვინოში 21,2-ჯერ მეტია, ვიდრე კასრის ღვინოში. ასე რომ, თანდათან იზრდება უნიკალური საღვინე ჭურჭლის როლი ქვევრის ღვინის ჩამოყალიბებაში.

თეიმურაზ ღლონტი, ზურაბ ღლონტი

უბადლო ბრავიკოსი

1913 წელს შალვა ძნელაძე პროფესიული განათლების მისაღებად კიევში ჩავიდა. მისაღები გამოცდების წარმატებით ჩაბარების შემდეგ, ჩაირიცხა პეტერბურგის საიმპერატორო სამხატვრო აკადემიასთან არსებულ კიევის სამხატვრო სასწავლებელში. მისი პედაგოგი, უკრაინელი მხატვარი ფიოდორ კრიჩევსკი, სასწავლებელს 1914 წლიდან ხელმძღვანელობდა. შეუმჩნეველი არ დარჩენია ახალგაზრდა მხატვრის ნიჭი, რეკომენდაცია გაუწია

კიევში რუსულ ენაზე გამომავალ სახელოვნებო ჟურნალში *ეპოქა*. რედაქციამ ჟურნალის ფურცლები დაუთმო მეორე კურსის სტუდენტის ნამუშევრებს. გარე კანზე განათავსეს შალვა ძნელაძის კომპოზიცია – კავკასიის მთებში. ხოლო შიდა ფურცლებზე ორი ნამუშევარი – *ნახტომი* და *ბრძოლა კავკასიის ფრონტზე*. სტუდენტის შესახებ ინფორმაცია გავრცელდა კიდეც ერთ კიევურ ჟურნალში *ცხოვრება და ხელოვნება*. ავტორი მოგვითხრობდა სამხატვრო სასწავლებლის ნამუშევრებზე, რომელიც 1914 წლის 14 თებერვალს გაიხსნა. შალვას ნამუშევრებს ფანტასტიკური უწოდა.

ქართველი მხატვრის წარმატებას გამოეხმაურა ქართული პერიოდული გამოცემა *სახალხო ფურცელი*. მ. ანეტაშვილი (მ. მამაგვიშვილის ფსევდონიმით) მკითხველებს შალვა ძნელაძის წარმატებაზე მოუთხრობს.

შალვა ძნელაძე დაიბადა 1892 წელს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბურნათში – ვეჟილ ანტონ ძნელაძის და ვადასის მრავალშვილიან ოჯახში – ოთხი ქალიშვილი და ოთხი ვაჟი. შალვამ დაწყებითი განათლება მიიღო ქუთაისის რეალურ სასწავლებელში. მშობლებმა ის ამავე სასწავლებლის ხატვის პედაგოგს, ვასილი კროტკოვს მიაბარეს. მოსკოვის სტროგანოვის სამხატვრო სასწავლებლის კურსდამთავრებულმა, საუკეთესო მხატვარმა კროტკოვმა აღსაზრდელების თვალსაწიერის გაფართოებისთვის, შეიმუშავა საინტერესო მეთოდი. მხატვარი ოთარ ჯაფარიძე იგონებს: *პირველ კურსზე ჩვენ თაბაშირის თავს ვხატავდით. პედაგოგი კროტკოვი გვეუბნებოდა, – არ გადმოიხატოთ პირდაპირ, კარგად გაიაზრეთ, რადგან შემდეგ, მე ნახატს ნაჭერს გადავაფარებ, თქვენ კი, ზეპირად უნდა დახატოთ. თავიდან გაგვიძნელდა, თუმცა, მალე თავისუფლად ვხატავდით. თითქმის ისეთ დონეზე, როგორც ნატურიდან გვქონდა შესრულებული.*

ამ მეთოდით კროტკოვი ვიზუალურ მეხსიერებას ასწავლიდა. მისი მოწაფეები იყვნენ – დავით კაკაბაძე, ლადო ჯაფარიძე, ოთარ ჯაფარიძე და შალვა ძნელაძე. ასე დაეუფლნენ ნატურის პატივისცემას და არა მონობას!..

ქუთაისის რეალური სასწავლებლის დასრულების შემდეგ, იგი თბილისში სახვითი ხელოვნების სამხატვრო

სკოლაში აგრძელებს სწავლას. ფერწერას და გრაფიკულ ხელოვნებას ასწავლიდნენ ალექსანდრე მრეველიშვილი, მოსე თოიძე, ჰენრიკ ჰრინვესკი, ბორის ფოგელი.

შალვა ძნელაძე პროფესიული სრულყოფისთვის კიევში გაემგზავრა. იმ დროს ვენიდან ახალი დაბრუნებული იყო ფ. კრიჩევსკი, რომელიც სასწავლებლის დირექტორად დანიშნეს. კრიჩევსკი შეურიგებელი იყო პეტერბურგის საიმპერატორო აკადემიის და მის ბალანსზე არსებული, კიევის სამხატვრო სასწავლებელში გამეფებული აკადემიზმის. სურდა, ახალგაზრდებისთვის მიეცა მეტი თავისუფლება. დანაპირები შეასრულა. სასწავლებელში დაიწყო საინტერესო მხატვრული ძიებები. სწორედ ამ დროს შალვა ძნელაძის შემოქმედებაში დაიღვწა მონუმენტურობის შეგრძნებასთან შერწყმული დეკორატიულ-ორნამენტული ტენდენცია, რაც გვიანი მოდერნის სტილური მახასიათებელი გახდა.

1917 წლის ბოლოს თბილისში დაბრუნდა. დაიწყო პედაგოგად მუშაობა ტფილისის მესამე ვაჟთა საცდელ-საჩვენებელ სკოლაში. მხატვარი ხშირად სტუმრობს მშობლიურ სოფელს. ჩვიდმეტი წლის სტაჟის მქონე შალვა ძნელაძე ჩოხატაურის სახალხო თეატრში აფორმებს სპექტაკლებს. სამშობლოში დაბრუნებისთანავე მიიწვია რეჟისორმა სერგო ბოლქვაძე. გააფორმა ვალერიან გუნიას და-ძმა და აქესენტი ცაგარელის პიესა *გულჯავარა*.

1918 წლის 24 ივლისს შალვა ძნელაძე წერილს წერს დიმიტრი შვეარდნაძეს: *ბატონო დიმიტრი! მივიღე თქვენს მიერ გამოგზავნილი 250 მანეთი (იგულისხმება დ. შვეარდნაძის ინიციატივით ხელმოკლე მხატვრებისთვის გაცემული დახმარება), რისთვისაც გულწრფელ მადლობას გიხდით თქვენ და ქართველ მხატვართა საზოგადოებას. ვბედავ, ერთი რამ კიდეც დაგავალოთ. იმედია, მაპატიებთ. წარმოიდგინეთ, ისეთი მანდა არავინ მყავს ნაცნობი, რომ მივმართო. საქმე იმაშია, აქ ხმები გავრცელდა, ვითომ ჩვენ მთავრობას განზრახული ჰქონდეს ორასი სტუდენტის გაგზავნა გერმანიაში, სახაზინო ხარჯით სწავლის მისაღებად. ეს საკითხი ძლიერ მაინტერესებს, რადგან ამ ბოლო დროს, მეტად აუტანელ მდგომარეობაში ვიმყოფები. თუ ეს მართალია, ვის უნდა მივმართო, ან როგორ? იქნებ, მხატვრები არ შედიან მათ რიცხვში?.. წერილი ამავე მისამართით გამოგზავნეთ, რითაც დიდად დამავალდებთ.*

ქართული ხელოვნების საზოგადოების გამგეობამ ორი სხდომა მიუძღვნა უცხოეთში გასამგზავრებელ სტიპენდიანტებს. ორივე სხდომაზე დიმიტრი შვეარდნაძემ შალვას კანდიდატურა დაასახელა. მას მხარს უჭედნენ დავით კაკაბაძე და შალვა მამალაძე. დავით კაკაბაძე

შალვა ძნელაძის პორტრეტი

კრიმანჭული

საუბარი

ფიქრი

წერს: როდესაც შალვა გამოვიდა სამოღვაწეო ასპარეზზე, საკმაოდ მომარჯვებული ჰქონდა შემოქმედებითი ხერხები. მისი ნარკვევების სიმძაფრეს, შინაარსის ზუსტ გამომეტყველებას, ხელს უწყობდა გამოხატვის მარტივი მხატვრული ენა, რომელიც სწორად შეესაბამებოდა შინაარსს. ხაზისა და ფერის მახვილობა, მარტივ შინაარსთან დაკავშირებული, სახეების დამაჯერებელი გამოხატულება, ცოცხალი მოძრაობა – ყოველივე ეს ქმნის მის ნაწარმოებთა ღირსებას.

გარდაცვალებამდე ცოტა ხნით ადრე, პროვინციაში მცხოვრები მხატვარი, თავის ნამუშევრებს წარადგენს ამიერკავკასიის ხალხთა ხელოვნების ოლიმპიადაზე. ასევე, გამოფენაზე საბჭოთა საქართველოს მხატვრობა რევოლუციის ცამეტ წლისთავზე. ორივე ექსპოზიციაზე ნამუშევრებმა მაღალი შეფასება და სპეციალური დიპლომები დაიმსახურა. გარდაცვალებიდან ერთი წლის შემდეგ, მოენყო შალვა ძნელადის პირველი პერსონალური გამოფენა. მისი შემოქმედება მრავალრიცხოვანია. ფერწერული და გრაფიკული ნამუშევრები, მხატვრის დების (ქეთევანი და დარეჯანი) მიერ სათუთად აღრიცხული გადაეცა სემ-შალვა ამირანაშვილის სახელობის ხელოვნების მუზეუმს, სადაც 730-ზე მეტი ექსპონატია დაცული. მისი გრაფიკული ნამუშევრები ინახება გ. ლეონიძის ლიტერატურის მუზეუმში, ქუთაისის დ. კაკაბაძის სახელობის გალერეაში და ჩოხატაურიც მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში.

შალვა ძნელაძე იყო გურიის ბუნების, ისტორიისა და ყოფის მეხოტბე. მხატვარ გოგი თოთიბაძის თქმით, უნდა იცნობდნენ გურიას და გურულებს, რომ ჭეშმარიტად გაიგო მისი შემოქმედება.

მხატვრის ნატურმორტები, პეიზაჟები, ანიმალისტური ჩანახატები. ეთნოგრაფიული კომპოზიციები, სიმღერის ამსახველი გრაფიკები – კრიმანჭული, თავისი რთული ფიურატურით. მრავალხმიანობის კიდევ ერთი ნიმუში ნადური. მის შემოქმედებით ორბიტაში ხვდება XIX საუკუნის 40-იანი წლების გურიის გლეხთა განმათავისუფლებელი მოძრაობა. 1902-1906 წწ. გურიის აჯანყების ეპოპეა, ფიციბი გურულების დაუმორჩილებელი ხასიათის მთელი გალერეა. სახასიათო ტიპაჟები: ფირალები, რაზმელები, ჩალანდარები, პარტიზანები, დარბაისელი მოხუცები. გურული გლეხების პორტრეტები, ლამაზი ბუნება, ბახმაროს პეიზაჟები. დაასურათა ეგნატე ნინოშვილის ჯანყი გურიაში. ვაჟა-ფშაველას ჩხიკვთა ქორწილი (ილუსტრაციები საბავშვო წიგნისთვის) შექმნა აკვარელით.

შალვა ძნელაძე თითქოს გრძნობდა ხანმოკლე სიცოცხლეს, ამიტომ, ცდილობდა, მოესწრო. ხატავდა ყველგან და ყველგან, მოსწავლის რვეულში, უბის წიგნაკში, ქაღალდის ნაგლეჯზე. მისი შემოქმედება მხოლოდ ოც წელს ითვლის. ფილტვებში გაჩენილი სენით დაავადებული მხატვარი, გარდაიცვალა 1934 წლის შემოდგომაზე. დასაფლავებულია ჩოხატაურის საგვარეულო სასაფლაოზე.

შალვა ძნელაძის შემოქმედებას არ დაუკარგავს აქტუალობა. ეს ის მხატვრობაა, რომელსაც ელის დამფასებლები მომავლიდან...

ირინე აბესაძე

ჩვენი გურული ბებია...

113 წლის წინ, 17 სექტემბერს დაიბადა არა უბრალოდ მსახიობი, არამედ მსოფლიო მასშტაბის ვარსკვლავი...

სესილია თაყაიშვილს არ უყვარდა ტყუილი. სცენაზეც, როლების შესრულების დროს, იგი ნამდვილი იყო. მისი თქმით, დრო ჭურჭელია, რომელსაც ნიჭიერება ავსებს... ნიჭიერებითა და მაღალი სამსახიობო ოსტატობით, წარუშლელი კვალი დატოვა ქართულ კინოსა და თეატრში. უკიდევანოდ ნიჭიერი და თავისი საქმის პროფესიონალი – ჩვენი გურული ბებია.

სესილიას მამა, დიმიტრი თაყაიშვილი თეატრის დიდი მოყვარული იყო. წერდა ლექსებს. მის ოჯახში იკრიბებოდნენ ცნობილი საზოგადო მოღვაწეები. პატარა სესილია სულ ინტერესით აკვირდებოდა სტუმრებს, შემდეგ სარკის წინ ვაძაღვდა.

მომავალი მსახიობი პირველად შვიდი წლის ასაკში დადგა სცენაზე. ელო ანდრონიკაშვილის დადგმულ წარმოდგენაში *ყვავილთა შორის*, სესილია ერთ-ერთ ყვავილს თამაშობდა.

ბათუმიდან თბილისში ჩამოსული სესილია, შეიყვანეს ქალთა გიმნაზიაში. მერვე კლასის მოსწავლე, პირველ წელს ჩაირიცხა აკაკი ფადავას თეატრში. მას ოცნება აუსრულდა, კოტე მარჯანიშვილის მონაფე გახდა. 1926 წელს დაასრულა თბილისის თეატრალური ინსტიტუტი. რუსთაველის თეატრში ოთხი წელი დაჰყო. 1930-1966 წწ. მოღვაწეობდა მარჯანიშვილის თეატრში.

სესილია თაყაიშვილი ბოლომდე შედიოდა როლში, ანტრეპრის დროსაც კი, თავის როლს განასახიერებდა. მისი თქმით, როცა მათხოვარს თამაშობ, უნდა გჯეროდეს, რომ მათხოვარი ხარ. ხოლო როცა ინგლისის დედოფალს თამაშობ, ინგლისის დედოფალი.

ერთ-ერთ სპექტაკლში იგი ღარიბ ქალს განასახიერებდა, ჰქონდა სცენა, სადაც სუნელს ნაყავდა. მსახიობმა ქვასანაყში ნამდვილი სურნელი დააყენა. შესვენების დროს, ქვასანაყით მდგარ სესილიას, ლილი იოსელიანი მიუახლოვდა. ხელში ფრანგული სუნამო ეჭირა, – მოაშორეთ ეს სუნამო, ნუ მახნვეთ, ჩემს გმირს ეს სუნი არასდროს შეუგრძენია, – მკაცრი ტონით უთქვამს.

სესილია თაყაიშვილს როლისთვის ბევრი რამის დათმობა შეეძლო. ნოდარ დუმბაძის *მე, ბებია, ილიკო და ილარიონში* 70 წლის ოღლა ბებია 55 წლის ასაკში ითამაშა. მისი გმირი ბუნებრივი რომ ყოფილიყო, წინა საღი კბილე-

ბი ამოიღო. ასე დაემსგავსა 70 წლის ბებიას.

ბებიას როლი პირველად ითამაშა კინოფილმში *მანანა*, შემდეგ მოჰყვა: *თოჯინები იცინიან*, *ნატერის ხე*. მას XX საუკუნის ბებია უწოდეს...

სესილია თაყაიშვილი ლეგენდარული ბრიტანული როკ-ჯგუფის *პინკ ფლოიდის* კლიპშიც მოხვდა. როდესაც ფრანგმა რეჟისორმა ჟან დაკანტამა, მის მიერ განსახიერებული როლები ნახა, უთქვამს, – ეს ჩემი ბებიაა, რომელიც პროვინციაში ცხოვრობს...

ვიდეორგოლში ქართველი მსახიობის მოხვედრაზე, რამდენიმე ვერსიაა, და დაკავშირებულია ჯგუფის ერთ-ერთი დამაარსებლის როჯერ უოტერსის სახელთან.

პირველი ვერსიით, XX საუკუნის 70-იანი წლების დასაწყისში, ინგლისში დაასახლეს ასი საუკეთესო მსახიობი. მათ შორის სესილია თაყაიშვილიც მოხვდა, არა როგორც ცნობილი მსახიობი, უოტერსს ძალიან მოეწონა სესილიას მეტყველი სახე და ჯგუფის ვიდეორგოლში მისი ფოტო ჩასვა.

მეორე ვერსიით, როდესაც როჯერსმა თენგიზ აბულაძის გადაღებული ფილმი *მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი* ნახა, ემოციები ვერ დაფარა და ატირდა. შემდეგ ნოდარ დუმბაძის ნიგნი წაიკითხა. ხოლო სესილიას ფოტო ჟურნალიდან ამოიღო.

1980 წელს *პინკ ფლოიდი* ლენინგრადში ჩამოვიდა, კრემლში გადაწყვიტეს, ცნობილი საბჭოთა მომღერალი დახვედროდა, არჩევანი ალა პუგაჩოვაზე შეაჩერეს, თუმცა, უოტერსმა სესილიასთან შეხვედრა მოითხოვა.

სესილია თაყაიშვილმა თავისი ცხოვრება ვასო გოძიამ-

სესილია თაყაიშვილი

ვილს დაუკავშირა. ერთმანეთი მარჯანიშვილის თეატრში გაიცნეს და ერთად ცხოვრება გადაწყვიტეს. შეეძინათ ვაჟი, რომელსაც დავითი დაარქვეს. მიუხედავად იმისა, რომ სესილია და ვასო სიყვარულით დაქორწინდნენ, მათი ურთიერთობა ხანმოკლე აღმოჩნდა. სამ წლის შემდეგ, დაშორდნენ, ვასო გოძიაშვილმა კიდევ შექმნა ოჯახი, სესილია აღარ გათხოვდა, მთელი ცხოვრება ერთადერთ შვილს მიუძღვნა.

როდესაც მარჯანიშვილის თეატრში ძველ და ახალ თაობას შორის დაპირისპირება დაიწყო, მსახიობმა თეატრალურ ცხოვრებას თავი მიანება, მარტო კინოში მუშაობდა.

სესილია თაყაიშვილის ბოლო კინოროლი იყო ელდარ შენგელაიას *ცისფერი მთები*, სადაც ბულალტერი თამარის როლი განასახიერა. რეჟისორს ყველაზე მეტად მისი დათანხმება გაუჭირდა. სცენარით ხელში მიადგა შინ.

ელდარ შენგელაია იხსენებს:

– დეიდა სესილია, აი, სცენარი. მგონი, საინტერესო როლია თქვენთვის. მსურს, გავცნოთ...

– ყველაფერი დასრულდა, ფილმში აღარ ვითამაშებ, არ შემიძლია...

ცოტა ვიეშმაკე და ვუთხარი:

– იქნებ, სცენარი წაიკითხოთ, და თქვენი აზრი მითხრათ...

– რომელი რედაქტორი მე ვარ, მეტი საქმე არ მაქვს, დავჯდებ და შენი უნიჭო სცენარი ვიკითხო.

მეორე დღეს ისევ დავურეკე:

– ქალბატონო სესილია, კითხვა ხომ არ დაგინწყია?..

– კი, წავიკითხე. მოდი ჩემთან, რაღაცას გეტყვი.

მაშინვე გავიქეცი. კარი გამიღო და ვხედავ, საგანგებოდ არის ჩაცმული, სწორედ ისე, როგორც ფილმშია – ხალათი, ჩუსტები, ვარცხნილობაც შეცვლილი აქვს. ხელში რაღაც ქალაქები უკავია.

– ელდარ, ასეთი უნდა იყოს შენი გმირი.

– დეიდა სესილია, მერე აქ არ ხარ...

– არა, მე არ შემიძლია, ყველაფერი მტკივა, მე უკვე იმ ასაკის ვარ.

– ეს ქალიც ამ ასაკისაა. მასაც ყველაფერი ტკივა, თან აქანავენ...

– მეც მაქანავენ.

როგორც იქნა, როლზე დავითანხმე.

– კარგი, მაგრამ იჩქარე, რაც შეიძლება იჩქარე!..

გადაღებებზე საავადმყოფოდან მოგვყავდა. მის ეპიზოდს ნახევარ საათში ვიღებდით. ექიმიც მოჰყვებოდა, ფილმის დასრულების შემდეგ, რამდენიმე დღეში გარდაიცვალა.

გარდაცვალებამდე კიდევ ერთხელ გააოცა ახლობლები თავისი უბრალოებითა და თავმდაბლობით. ოთახში დედის სურათი ეკიდა. როცა მასთან საუბარი მოენატრებოდა, წერილს წერდა და სურათის უკან ინახავდა. წერილებთან ერთად, მისი ანდერძიც იყო:

ვგრძნობ ცუდად ვარ, ნახველში სისხლი არ მცილდება ვიხრჩვები. რა კარგია, კაცი, დიდი სიციხით რომ არის ავად და ისე კვდება, რა ცუდია, როცა ყველაფერი გტკივა, დადიხარ ძლივს და არ კვდები...

ყველას გათხოვთ, თეატრში არ გადამიყვანოთ, შეწყდება თეატრში ხშირი სიკვდილი. გათხოვთ მუხლმოდრეკილი. დიდუბე არ მიყვარს, გათხოვთ, ნუ გამომიძებნით ად-

გილს. საბურთალოზე დამასაფლავეთ. ორ ადგილს გათხოვთ, ჩემს გვერდით მოხვდება, ვინც ჩემს შემდეგ წავა ოჯახიდან, და არ ვიქნები მარტო.

რა საჭიროა საპატიო ყარაული, ნუ დაღლით ხალხს, არავითარი სიტყვები... ვიყავი, ვშრომობდი და დასრულდა ჩემი ცხოვრება!..

იმედია, ასე მშვიდად მიაბარებთ ჩემს ნეშტს ციხე მინას...

ლელა სურმავა

ნოდარი ჩემს დღიურებში

ნოდარ დუმბაძე, ვახტანგ დავითაია

1971 წლის იანვარში, ბატონ ივანე ჩხენკელის, საუკეთესო პიროვნების და პროფესიონალის, დიდი მცდელობით მივიღე შემოქმედებითი სახელოსნო. რამდენიმე თვით ადრე, ამ სახლის მეშვიდე სართულზე დაიდო ბინა ნოდარ დუმბაძის ოჯახმა. ასე დაიწყო ჩვენი მეზობლობა და მეგობრობა. ნოდარი სახელოსნოს ხშირი სტუმარი იყო. ხოლო მე მათი ოჯახის. ჩემს დღიურებში, მრავალი ჩანაწერი ნოდართან დაკავშირებით. ვფიქრობ, საინტერესოა ყურნალის მკითხველისთვის...

19.IX.1975. მიმი – ჩვენი უმშვენიერესი წმინდა სისხლის ბალონკა – ქათქათა, სათნო, ქალწული, ოჯახის სიყვარული, ნათესავ-მეგობრები ღირსეული სასიძოს ძებნაში არიან, უკვე დროა.

ბემბი – დუმბაძის გაურკვეველი ჯიშის ძალი – პატარა, შეუხედავი, ფსიქიური და სექსუალური გადახრებით. დღეში სამჯერ უმიზეზოდ კივის, სქესის განურჩევლად, ახტება დარბაისელ ძაღლებს, ისინიც შეშინებულნი გარბიან, ვერ გაუგიათ, რა მხეცთან აქვთ საქმე. მიუხედავად ამისა, დუმბაძეებს ძალიან უყვართ ბემბი. სულ ნოდარის კალთაშია მოკალათებული. ნამდვილი ვაჟკაცია, – ამბობს ნანული.

მიმი ხშირად დამყავს სახელოსნოში, მისი ადგილი მანქანაში ჩემს გვერდითაა, წინა თათებით დაეყრდნობა ტაროს და ინტერესით ათვალიერებს ქალაქს. როგორც ყოველთვის, ახლაც, მიმი პირველი შევარდა ლიფტში. სახელოსნოში დახუთული ჰაერია. კარები ღია დავტოვე, მიმი სავარძელში მოკალათდა, მე კი სამზარეულოში შევედი ყავის მოსადუღებლად. ხუთი წუთის შემდეგ, შემოგბრუნდი, საშინელი სურათი დამხვდა. ოთახის ცენტრში მიმი და ბემბი გადაბმულები წვანან და ენაგადმოგდებულები ქლოშინებენ. მიმი თვალებს ვერ მისწორებს. ბემბის წიხლი ვუთავაზე, ნივილ-კივილით დაემუა სახლისკენ. ნივილზე ლეონა და ანზორი გამოვარდნენ (ლეონა ნაკაშიძე, ანზორ სალუქვაძე), რა ფერზე ხარ, რა მოგივიდა? – მოუყევი რაც მოხდა, სიცილით იგუდებიან. მე კი დანა პირს არ მისხნის – ეს ბემბი სექსუალური მანიაკია. შეეცადა თანაგრძნობას ლეონა და სახელოსნოდან გავიდა. ვხვდები, ახლავე დუმბაძეებს დაურეკავს, აცნობებს ბემბის ვაჟკა-

ცობის ამბავს, წარმოდგენილი მაქვს, როგორ გაიხარებენ. ჰო, რაც მოხდა, მოხდა. ჩავიდეთ დუმბაძეებთან, მოველაპარაკოთ, სრული სერიოზულობით წარმოთქვა ანზორმა, საათს დახედა, სადილის დროა. ფეხს ვითრევე, ანზორი მარწმუნებს, ჩასვლა აჯობებსო. ჩავდივართ სამი სართულით დაბლა, კარს ნოდარი აღებს. ძალიან სერიოზულია. პაუზა – ვიცი, რაც მოხდა. ყველაფერზე თანახმა ვარ, ოღონდ ალიმენტზე არ იყოს საუბარი! ოთახიდან ნანულის ალტაცებული ხმა ისმის, – ხომ გეუბნებოდით, ნამდვილი ვაჟკაცია. ახლა მაინც დაიჯერეთ. გაიშალა სუფრა, თამადა ანზორია... ნოდარი ამბობს, – ალბათ, აქ სახელოსნოში იცხოვრებენ. ჩვენთან ახლოს იქნებიან. რა მიხვედრა უნდა, ამ უზნეო მხეცის თავიდან მოშორება სურთ, ტახტის ქვემოდან ბემბის კნავილი ისმის... ახლა, მთავარი პრობლემა ნათელია. როგორ გადაიტანს ამ ამბავს, რა უნდა უთხრას ნაცნობ-მეგობრებს, რომლებიც მიმის ლეკვებს ელოდებიან (თხუთმეტამდეა სიაში). შუამავლობა ნოდარმა იკისრა. დაურეკა, დამოყვრება მიულოცა. ნათელამ ვერ გაიგო, რა დამოყვრებაზე იყო საუბარი. იძულებული გავხდი, ყველაფერი წვრილად ამეხსნა, შეიცხადა, დეგენერატი ბემბის ლეკვები გვაკლია. რას ჩამოგტირის სახე. რა გვჭირს დუმბაძეებს დავითაიების დასაწუნი. თუ არ მოგწონვართ, წაიყვანეთ თქვენი პატარძალი, გამიბრაზდა ნოდარი და თამადას სადღეგრძელო სთხოვა.

P.S. მიმიმ ექვსი ლეკვი დაბადა, ყველა პირწავარდნილი ბემბია, ერთი მაინც დამსგავსებოდა დედას.

11.VI.1976. ნოდარი და მე აივანზე ვდგავართ და ვსაუბრობთ. ჩვენს ხმაზე თავისი სახელოსნოს აივანზე გამოვიდა გიგლა (ფირცხალავა). ვაგრძელებთ საუბარს. გიგლამ ახალი თემა შემოაგდო, – რას დამსგავსეთ ეს ფერდობი (დოლიდის ქუჩის მიმდებარე). ეს მრავალსართულიანი სახლები რომ ჩადგით, მთლად უბედურებაა. ამ პანელმა სულ გამოგაშტერათ არქიტექტორები, სად არის ფანტაზია, დასვი ახლა აქ ტერასული სახლები, მიუშვი წყლის კასკადები, შემდეგ ისევე ტერასული სახლების ზოლი, შემდეგ კასკადი, ქვემოთ მხოლოდ გამწვანება და სპორტული მოედნები უნდა იყოს, დააგუბე ვერე, მიუშვი ნაგები, ყველა სახლს ტერასაზე თავისი გამწვანება და აუზი უნდა ჰქონდეს. საცეკვაო დარბაზები და კინოც

ნოდარი და ბემბი

ნოდარი ქეთინოს მეგობრებთან, აგუქერა

უნდა იყოს, მხატვრების სახელოსნოებს აი, ამ კუთხეს გამოვუყოფდი. არქიტექტურა ხელოვნებაა, ძმაო, დაასრულა პროექტირება გიგლამ. ნამდვილი კორბუზიეა, მიჩურჩულა ნოდარმა გიგლას გასაგონად. გაისმა ტელეფონის ზარი, გიგლა სახელოსნოში შევიდა და ჩქარა დაბრუნდა. გადმოდით ერთი, რაღაც უნდა გაჩვენოთ. ნოდარი და მე სახურავიდან გადავძვერით. ვხედავთ, ოთახის ცენტრში, ხუთი თუ ექვსი წიგნის თარო დევს. როგორ დავანყო, – მეკითხება, – შე კაი კაცო, ახლა მთელი ქალაქი დააპროექტე, ხუთი თარო ვერ დაგიწყვია, – ჩაურთო ნოდარმა. გიგლა გაბრაზდა, – შენ არავინ გეკითხება, მე ამ კაცს ვკითხე, არ მინდა თქვენი რჩევა, მე თვითონ დავანყო. მიგვანიშნა, აუდიენცია დასრულებულია და შეგიძლიათ წახვიდეთ... მაგრამ, კარგა ხანს ფეხი არ მოვიცვალეთ...

19.VII.1976. სალამოს ნოდარი სახელოსნოში ამოვიდა. მე და გიული გეგელია ვხაზავთ. მთელი მისი არსება მზიანეთს დასტრიალებს. მე ვეუბნები, – მზიანეთის თანავეტორი ვარ. ჯერ ერთი ჩემი სახელოსნოს (ვერეს ხეობას გადაჰყურებს) აივანზე დაიბადა ეს იდეა. მერე მეორე, გირჩევე, რასაც ბავშვთა ოცნების ქალაქზე გვიყვები, დანერგე და გამოაქვეყნე. ნოდარი ილიმება და მაძლევს თანავეტორობას. მართლაც, ვიდრე ლიტერატურულ საქართველოში გამოაქვეყნებდა, როგორც კი სახელოსნოში ამოვიდოდა, აივანს მიაშურებდა, და იწყებდა ოცნებას მომავალ ბავშვთა ქალაქზე – სათამაშო მოედნებით, ატრაქციონები, აუზები, ცხოველთა და ფრინველთა კუთხეები, პონებით გასეირნება, ყველა ასაკის ბავშვს, შესაფერი გასართობი უნდა ჰქონდეს, რა უნდა ბეთანიამდე გზის გაყვანას, სულ რაღაც 15-18 კილომეტრია. ჯარს და პიონერებს დავიხმარ, რესპუბლიკურ ყამირად გამოვაცხადებ. სხვაგან რატომ უნდა იარონ ჩვენმა ახალგაზრდებმა, ცეკა მხარს დამიჭერს, კომკავშირმა უკეთესი რა უნდა შეიქმნასო?.. შემდეგ აღნიშნა, – არქიტექტორებს უღვევი საქმე გექნებათ, ვნახოთ, რისი შნო გაქვთ. ახლა ხომ სხვას ვერ დააბრალებთ, ა, ბატონო, აკეთეთ, რაც გსურთ, მე ვაგებ პასუხს. შემდეგ ჩამოთვალა იმ სოფლების სახელები, რომლებიც ბეთანიამდე უნდა გაეშენებინათ. ყველა ლამაზი სახელი იყო, ჩანს, ბევრს ფიქრობდა, – გეტყობა მწერალი ხარ და მშენებელთან საქმე არ გქონია. ვუამბე კურიოზული ამბები ჩემი პრაქტიკიდან. მაგალითები არ მოეწონა, მითხრა, – სკეპტიკოსი ხარ, საორგანიზაციო კომიტეტში მინდოდა შენი შეყვანა, აწი ფეხს არ შეგადგმევინებ...

20.VII.1976. სალამოს ნოდარი ამოვიდა. მე და გიული ისევ ვხაზავდით, კარგ ხასიათზეა, – არ მორჩით ხაზვას? უცნაური ხალხი ხართ არქიტექტორები, სულ ხაზავთ, ნეტავ, როდის ფიქრობთ?.. ეს რა ვნახე, დღეს, წყნეთიდან მოვდიდოდი მანქანით, ვუყურებ ვერეს ხეობას, რაღაც გზა მოჰყვება, აგერ, ა, ვაკე-საბურთალოს გზიდან 6-7 კილომეტრი გზა ამოდის. დაფუყვით მე და ჩემი მძლოლი, ვიარეთ ამ გზით და სვალკას მივადექით, მანქანებს გაუკვალავთ გზა. დაწყვე მორები და ბავშვთა რკინიგზა მზადაა. შემდეგ 5-6 კილომეტრით გავაგრძელებთ და ბეთანიამდე ვართ, – საქმე ასე იოლად არ არის, შევეცადე, ციდან მინაზე დაშვებას, – საქმეს ნუ მირთულებ და გააგრძელა, მივადექით სვალკას და ორი მილიციელიც დაგვადგა, – ვინ ხართ, აქ რამ მოგიყვანათ, – გვკითხეს. დეპუტატის ნიშანი რომ შენიშნეს, შენუხდნენ, – ჩვენ მანქანის გამტაცებლები გვეგონეთ, ან ქალი გყავდათ მანქანაში. მე მადლობა გადავუხადე სიფხიზლისთვის, დავპირდი, თქვენს უფროსს ვაცნობებ. შემდეგ გვკითხა, – ხომ არ ნავიდეთ ერთად ფეხით ბეთანიამდე? – სიამოვნებით დავთანხმდით. ახლა, სხვა პრობლემებზე გადავვიდით. გიული ამბობს, – რა სულელები არიან არაბები, ერთმანეთს უღეტენ, ვერაფერი გავიგე ამ პალესტინელებისო! – რადგან ვერაფერი გაიგე, ავიხსნი და მალე მიხვდები, ვთქვათ, გიგლა ფირცხალავა (ჩემი და გიგლას სახელოსნოებს საერთო კედელი აქვს) არის ისრაელი, აუტყუა ომი პალესტინას და განდევნა თავისი მინა-წყლიდან. პალესტინა იძულებულია, მოკეთეს შეუსახლდეს, შეესახლა აგერ, ა, ჯემალოს (ასე მომმართავდა მე). ჯემალომ ასვა, აჭამა, მაგრამ, როდემდე?.. თან პალესტინელებს არ მოსწონთ სივინროვე და მაგარი სანოლი, გათავებდნენ, დაიწყეს მასპინძლების შევინროება, ატყუა ომი, გაიგე ახლა, რა ხდება პალესტინაში? – კი, გავიგე და დაიხურა ეს პრობლემა.

28.VII.1977. ნოდარმა მოიტანა მზიანეთის კონკურსის პროგრამა. აივნიდან კიდევ ერთხელ მოავლო თვალი მომავალ ბავშვთა ქალაქს, სულ აღმოჩენებშია. ბავშვები გაიხარებენ, სახელმწიფოს შემოსავალი გაუჩნდება. მართო ერთ დღეში, ნაყინით ერთ მილიონს მიიღებს. მენყინა, ჟიურში მონაწილეობას რომ დათანხმდი, მერჩია, პროექტი მოგემზადებინა.

1.I.1978. მე და ნათელა სახელოსნოში წავედით, გვსურდა, ლეონას და ანზორს, ნანულის და ნოდარს ახალი წელი მივულოცოთ, რვა საათისთვის ბატონ ირაკლი ციციშვილთან უნდა ავიდეთ, 1 იანვარი, ტრადიციულად, მისი დღეა.

სახელოსნოში მისვლამდე, ანზორი შემოვიდა, – მოდით, ნანული და ნოდარი ჩვენთან არიან. ნოდარმა მითხრა, – მე და ანზორმა დაგიკაკუნეთ, ჩემმა რძალმა, მიმიმ გვითხრა, სახლში არ არისო.

ქალები სუფრის ერთ მხარეს ისხდნენ, მამაკაცები – ნოდარი, ანზორი და მე მეორე მხარეს. ნოდარმა თამადაობის ორიგინალური მეთოდი მოიფიქრა, ჩუმად, მხოლოდ მამაკაცების გასაგონად ამბობდა სადღეგრძელოს, შემდეგ ყველა ხმამაღლა ვყვიროდით გაუმარჯოს. ნოდარმა თქვა, – მორჩა და გათავდა, 1978 წელი თავისუფლების წელი უნდა იყოს! გვეყო, ძმებო, შეზღუდვები, პაპიროს-

საც მოვწევ, ქალებისკენაც გავიხედავ, გამარჯვებული სახით გადახედა ნანულის, მერე მე მომიბრუნდა, – შენ რა გენაღვლება, გამოძახებით პრიხოდიაშჩაია შენა გყავს. ნათელამ უპასუხა, – არაფერიც, ნათელას ჰყავს პრიხოდიაშჩი მუჟი – იგულისხმა მთელი დღე ჩემი სახელოსნოში ყოფნა. ასე შეგვერქვა ნოდარის წყალობით მე პრიხოდიაშჩი მუჟი და ნათელას პროხოდიაშჩაია შენა.

21.V.1978. ნოდარი ახალი ჩამოსულია ამერიკიდან. გვიყვება ცინცხალ შთაბეჭდილებებს:

– ყველგან შევჩენკოზე მეკითხებოდნენ (ამერიკაში სსრკ-ის თანამშრომელი, რომელიც ამერიკელებს ჩაბარდა), ტარას შევჩენკო რომ ყოფილიყო, დამწყებოდა გული, მასეთ შევჩენკოზე ლაპარაკიც არ ღირს, – ვპასუხობდი. აინტერესებდათ 14 აპრილის თბილისის ამბები, ვუყვებოდი, როგორც იყო, მშვიდობიანი მიტინგი, ყოველგვარი ექსცესების გარეშე, ხალხმა დაიცვა თავისი უპირველესი ღირსება – ენა. ამაში გასაკვირი რა არის?.. შევარდნადის ღირსეულ საქციელსაც აღვნიშნავდი, უკვირდათ კომპარტიის ლიდერის პოზიცია. ერთ-ერთი შეხვედრის დროს, არტურ მილერმა თქვა, საბჭოთა ნაწარმოებებს ცუდად ვიცნობო, – რატომ? ჰკითხეს ჩვენი დელეგაციის წევრებმა, – რა ნაშაკითხებს მოთხოვრებებს და რომანებს ტრაქტორებზე და ხენა-თესვაზე? ჩვენთან 20-30-იან წლებში წერდნენ, შემდეგ თუ თქვენ საბჭოთა მწერლების ნაწარმოებები არ წაგიკითხავთ, კარგად ყოფილა საქმე. სამაგიეროდ, თქვენ სსრკ-ში არა თუ მწერლები, არამედ სკოლის მოსწავლეებიც გიცნობენ. ერთ-ერთ შეხვედრაზე ამერიკელმა პროზაიკოსმა ქალმა ტრიბუნიდან განაცხადა, – არ დაიჯეროთ ამერიკული დემოკრატიის და თავისუფლების, იგი ფულიანების დემოკრატიაა. ერთი სი-

ნანული და ნოდარი

ტყვიტ, ოფიციალურ შეხვედრებზე ნამდვილი ბრძოლები გვექონდა, სუფრაზე კი, ორივე მხარე ქე ვამბობდით სიმართლეს. ერთხელ, შეხვედრაზე მიმავალი ჩვენი დელეგაცია ლიფტში გაიჭედა. სადღაც ოცდამეათე სართულზე, გადაგვერია გამცილებელი ქალი, აჭერს ლილაკებს, რეკავს ტელეფონით, თან სულ ბოდიშს გვიხდის, ვატყობ ინფარქტი დაარტყამს. თარჯიმანს ვთხოვე, გადაეთარგმნა, ჩვენთვის უჩვეულო არაფერი ხდება. ჩემს სახლში ლიფტი ისე ხშირად ფუჭდება, ჩემი ნაწარმოებების ნახევარი ლიფტში დავწერე. ქალი სიხარულისგან ცას ეწია და ყელზე ჩამომეკიდა, მკოცნა, მკოცნა და მკოცნა...

ვახტანგ დავითაია
1995 წელი, ივლისი

მზიური

მაგნიტური ქვიშის სანაპირო

ურაკის დაღბითი საქსრორტო ფაქტორები

ბუნების სიმდიდრეები – ზღვა, მზე, მაგნიტური თვისებების მქონე ქვიშა, ურეკში ქმნის საუკეთესო პირობებს დასვენებისა და მკურნალობისთვის... მკურნალობის ოპტიმალური ვადა 24 დღე, მოიცავს აკლიმატიზაციის პერიოდს. საშუალოდ პირველი 2-5 დღე გრძელდება დაავადების ხასიათის, ორგანიზმის ინდივიდუალური თვისებების და მუდმივი საცხოვრებელი ადგილის დაშორებით.

მაგნეტიტის უბანში, ძლიერი მაგნიტური ველის ზონაში, სანატორიუმ მეგობრობასა და მდინარე სეფას შორის, მკურნალობის ხანგრძლივობა 18 დღემდე მცირდება.

სანატორიუმ მეგობრობის რეაბილიტოლოგ-მასაჟისტი ლალი ხომერიკი მკითხველებს მასაჟზე და სამკურნალო ფიზიკულტურაზე მოუთხრობს: თანამედროვე კლინიკურ მედიცინაში მნიშვნელოვანია რეაბილიტაცია. მიმართულია ინვალიდობის პროფილაქტიკისა და ავადმყოფის გამოსაჯანმრთელებლად. აღდგენითი თერაპიის დროს, გადამწყვეტ როლს ასრულებს, სხვადასხვა სამკურნალო საშუალებები. ყველაზე ეფექტურია ფიზიკულტურა, ბუნებრივი ფიზიკური ფაქტორები – მზე, წყალი, ჰაერი, ფიზიოთერაპია და სამკურნალო მასაჟი. დღეს, კლინიკურ მედიცინაში ფართოდ გამოიყენება მასაჟი, რომელიც დასაბუთებულია მეცნიერულად და შემონმებულია პრაქტიკით.

– ლალი, კლინიკური მედიცინის რომელი მიმართულებები ირჩევს მასაჟს?

– ორთოპედია, ნევროლოგია, გინეკოლოგია, კარდიოლოგია და სხვ. მასაჟი არის სანატორიულ-კურორტული და სამედიცინო რეაბილიტაციის კომპლექსური მკურნალობის განუყოფელი ელემენტი. მისი მიზანია, ცალკეული ორგანოების ფუნქციისა და სტრუქტურის გაუმჯობესება. მძიმე დაზიანებისა და დაავადებების აღდგენა. ასევე, არის ჰიგიენის, პროფილაქტიკის საშუალება და ფიზიკური განვითარების აუცილებლობა.

– რა ევალუა ექიმ-მასაჟისტს?

– ყოველმხრივ უნდა შეისწავლოს სამკურნალო მასაჟის მეთოდოლოგია და ტექნიკა, ჩვენებები და უკუჩვენებები, მისი ფიზიოლოგიური მოქმედება ორგანიზმზე, სამკურნალო-პროფილაქტიკური და აღდგენითი რეაბილიტაციის პროცესში. თუ პაციენტი მაგნიტურ ქვიშას არასწორად მიიღებს, ავადდება. შეიძლება დასრულდეს ლეტალური შედეგით. მეუბნებიან, – ბავშვი სველ ქვიშაში ჰყავთ ჩამარხული. არასწორი მკურნალობა აზიანებს

ურეკის სამკურნალო ფაქტორებს. აუცილებელია, ექიმის კონსულტაცია. პაციენტებს ყოველთვის ვურჩევთ, როგორ მიიღონ ქვიშა...

– სანატორიუმ მეგობრობა ურეკში ერთადერთი მრავალპროფილური დაწესებულებაა. პაციენტებს სამედიცინო მომსახურების სრულ პაკეტს სთავაზობთ...

– ლელა, მართლაც, ასეა... მაღალი კვალიფიკაციის მქონე, გამოცდილი და სერტიფიცირებული სპეციალისტები სამი ათეული წელი ემსახურებიან პაციენტებს. ჩვენთვის მთავარია, შედეგი და მაღლიერი ადამიანები...

– მკითხველებს გავაცნოთ, ვინ არიან ისინი?

– მარინა კომახიძე, 33 წელი მუშაობს მასაჟისტად. მასაჟისტი ცირა ბერიძე, 35 წელი მუშაობს. ნონა მურვანიძე ევკალიპტის აბაზანებზე მუშაობს. მორიგე მედები მარია ჯიჯიეიშვილი და მანანა დონდოლაძე, ექიმი-ლაბორანტი მაგული მარგალიტაძე, განყოფილების გამგე, ექიმი-თერაპევტი რამაზ ჭეიშვილი, დღის მედია ლუიზა მითაიშვილი, სტომატოლოგი მერაბ მჟავია, ვარ სამკურნალო ფიზიკულტურის მეთოდისტი, რეაბილიტოლოგი, 32 წელი აქ ვმუშაობ. მაღალ კვალიფიკაციას, ახლავს დიდი გამოცდილება, გუნდურობა, კარგი ურთიერთობა. ხშირად უთქვამთ, – სანატორიუმის სახელს ამართლებთ. მეგობრობაში ყოველთვის მეგობრული გარემოა – იცინის.

– როგორ დასრულდა სეზონი?..

– კარგი შედეგებით. ჩემი შემოდგომით კმაყოფილი ვარ... მაგალითად, ოთხი წლის უტა ონიანმა, რომელიც ურეკში ოცი დღე ისვენებდა. ერთ კვირაში აიღვა ფეხი. დედა გაოცებას ვერ ფარავდა, უტას გამოჯანმრთელება არა მარტო ჩემი, არამედ კლიმატის და ქვიშის დამსახურებაა. ბევრი უცხოელი პაციენტი გყავდა. ვმუშაობდით ბათუმის და თბილისის მერიის ბენეფიციარებზე.

– ურეკის პლაჟზე არასახარბიელო ვითარებაა, ანტისანიტარია, მიუსაფარი ძაღლები, დანგრეული საშხაპეები... უცხოელმა ტურისტებმა პროტესტი არ გამოხატეს?

– რა თქმა უნდა, გერმანელმა ტურისტებმა პლაჟზე ნახეს ძაღლები, ანტისანიტარია. თქვეს, – აქ აღარ ჩამოვალთ. გული გვტკივა, ურეკი სულ უყურადღებოდ, ბედის ანაბარაა მიტოვებული. მაგნიტური ქვიშა უნდა გასუფთავდეს სპეციალური მანქანებით. რუსმა და სომეხმა ტურისტებმა მკითხეს, – რატომ არ გიყვართ თქვენი ქვეყანა?.. – ძალიან შემრცხვა... ლელა, ვფიქრობ, უნდა მომზადდეს პუბლიკაცია, როგორ გადავარჩინოთ ურეკი!..

ლალის თხოვნას უყურადღებოდ არ დავტოვებ. ერთ-მანეთს ისევე შევხვდებით. ურეკში კიდევ ბევრი სასწაული და მართალი ისტორია გველოდება...

– სანატორიუმში გესტუმრათ ავსტრიელი კინოდოკუმენტალისტი რეინჰარდ ფორსტინგერი, რომელიც საქართველოში მისი უნმინდესობის მოწვევით ჩამოვიდა.

– მაგნიტურმა ქვიშამ რეჟისორზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა. გვიჩნია, – რესურსი კარგად უნდა განავითაროთ. მისი თქმით, საქართველოს მომავალი დაკავშირებულია ბუნებასთან, უძველეს კულტურასთან, ისტორიასთან, ქრისტიანულ ტრადიციებთან, რაც მთავარია, თბილ ადამიანებთან... რეინჰარდმა გადაიღო დოკუმენტური ფილმი თუშეთზე. ბევრი იდეა აქვს. ურეკი უკვე მოხვდა მის თვალსაწიერში. 2020 წლის ივლისში დაიწყება ფილმის გადაღება.

სექტემბრის თბილი და მზიანი დილაა. ლენინგრადი-

დან ჩამოსული ტურისტები ტატიანა პოლევა პლაჟისკენ წავიდა...

- შარშან 18 დღე ვისვენებდი, მომენონა კლიმატი, მაგნიტური ქვიშა. მეორედ ჩამოვედი. მართალია, სასურველი პირობები არ არის, თუმცა, ჯანმრთელობისთვის შეუდარებელია. კორპუსი პირველ ზოლშია, ირგვლივ არ არის შენობები, ხე-მცენარეები. სალამოს აივანზე ვჯდები, ვგრძნობ იოდს, რომელიც ზღვიდან მოდის. თუ თავი ან ფეხი გტკივა, მიდიხარ ექიმთან, რომელიც სხეულის იმ ნაწილებს მკურნალობს. აქ კი, მთელი ორგანიზმი ინკურნება. ჩავიტარე ევკალიპტის აბაზანების 10 კურსი. ძალიან მომეწონა. გირჩევთ, დაისვენეთ ურეკის პლაჟზე, გაირუჯეთ და იმკურნალეთ მაგნიტური ქვიშით...

ინკლუზიური პრაქტიკის მეორე საერთაშორისო ფესტივალი

- ბევრი ქვეყანა და ქალაქია წარმოდგენილი, ბავშვებო, დიდებო მეგობრულად გადაეხვიეთ ერთმანეთს. რა ყოჩაღები ხართ. ახლა, დამორღობთ გუნდები, კარგი შეჯიბრია, მოგწონთ? ტაშით მივესალმობთ ფესტივალის ორგანიზატორებს და მხარდამჭერებს, გადავცეთ სიგელები - მიმართეს წამყვანებმა.

25 სექტემბერს ურეკის კულტურის სახლში დაიწყო მეორე საერთაშორისო ფესტივალის ინკლუზიური პრაქტიკის გადავლახობით საზღვრები - 2019.

IACD - ერთადერთი მსოფლიო ქსელი, რომელიც პროფესიული განვითარების საშუალებას აძლევს პრაქტიკოსებს, მხარს უჭერს ორგანიზაციებს, რომ გაიზარდოს საზოგადოების შესაძლებლობები, სოციალური და ეკონომიკური თანასწორობა, ყურადღებას უთმობს გარემოს დაცვის საკითხებს და პოლიტიკური დემოკრატიის განვითარებას, მართავს საერთაშორისო ღონისძიებებს, სასწავლო ვიზიტები, კონფერენციები, სამეცნიერო კვლევები. ასოციაციის მიზანია, თავის წევრებს მისცეს ხმის უფლება მსოფლიო დონეზე. გაეროში და მის უწყებებში სარგებლობს კონსულტანტის სტატუსით.

ბავშვებში ბოროტება არ ცოცხლობს... თამაშის დროს ისინი ივინყებენ წყენას... დიდ დარბაზში მოზარდებს საინტერესო ფილმი უჩვენეს. მეორე სართულზე, მცირე დარბაზში ფესტივალის მნიშვნელობაზე ისაუბრეს...

ინკლუზიური პრაქტიკის საერთაშორისო ფესტივალზე ბატონმა შუქრი თავართქილაძემ მიმინვია:

- მასშტაბური ღონისძიება გაიმართა მხოლოდ ერთ-ზიანებით. მოსაწვევი გაუფგზავნე საქართველოს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციას, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის ტურიზმის განყოფილებას, გურიის გუბერნატორის პრეს-სამსახურს უნდა მოენვია ტელევიზიები და ადგილობრივი მედია. სამწუხაროდ, არ მოვიდნენ. ასეთი უპასუხისმგებლო დამოკიდებულება აქვთ ურეკის მიმართ.

- რა არის მიზეზი?..

- თუ მათი ინტერესი არ არის, თავს არ ინუხებენ!.. გურიის შვიდივე გუბერნატორი ურეკის მიწების გაყიდვისთვის გაათავისუფლეს. გაყიდეს ტროტუარები, პლაჟი, როგორ შეიძლება პლაჟის ზონაში მშენებლობა. დაუშვებელია ზღვიდან მოსული მარილიანი მძიმე მეტალების ჩასუნთქვა, განსაკუთრებით ძილის დროს. ახალი მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის დამტკიცების დროს, მიმინვიეს კონსულტანტად. 110 მეტრის ზოლი, დიდი ძალისხმევის შედეგად დამტკიცდა. გიორგი კვირიკაშვილი

იყო ეკონომიკის მინისტრი. მისი მხარდაჭერით გავიდა, დოკუმენტს მან მოაწერა ხელი, ოზურგეთში წინააღმდეგი იყვნენ, ყველას მიწების გაყიდვა სურდა. შემდეგ, გიორგი კვირიკაშვილის პრემიერ-მინისტრობის დროს, 2016 წლის 23 ივლისს ურეკის გენგეგმა დამტკიცდა. მაგრამ... ისევ არღვევენ... არ შეიძლება ჰაერგაუმტარი ლობების მოწყობა, გეგმაში მითითებულია, უნდა იყოს 60 სმ. სიმაღლის. ერთ-ერთ მესაკუთრეს ვურჩიე, - მოაწყვე გამჭვირვალე ლობე, დარგე მარადმწვანე ხე-მცენარეები ტუია, დაფნა. არ გაითვალისწინა. კერძო პირი მივუთითებ, - გენგეგმას, ანუ კანონს ნუ არღვევ. გამგებელი, რომელიც მისი მეზობელია, ეხმარება...

- საჯარო მოხელეები არღვევენ კანონს...

- სამწუხაროდ, ასეა. ლელა, დაათვალიერეთ, თვალს წყალს ვერ დააღვეინებთ. მაგალითად, ლალის პაციენტს მასაჟისთვის გარკვეული რაოდენობა, ანუ დოზა სჭირდება, ვერ ჩერდება, მოსაწყენია აქაურობა, თუ განვიმდა, ოთახშია გამოკეტილი, სად უნდა წავიდეს?! ყველგან ბარდა, ეკალი და ჭუჭყია...

ურეკში, თვალს წყალს ვერ დააღვეინებ, და ნყურვილსაც ვერ მოიკლავ... პლაჟზე ბავშვების გვერდით, მიუსაფარი ძაღლებია...

- ადამიანებში ჩაკვდა პატრიოტიზმი. ნახეთ, სემინარზე როგორ აქტიურობენ სომხები, ეპატიყებიან, - უფასოდ წაგიყვანთ. სად აქვთ ფულადი სახსრები. სომხები ქართველებზე მომჭირნე ხალხია, თუმცა, ამ საქმისთვის არ იშურებენ, გამომსვლელი თქვენი თანატოლია, ერევნის სამედიცინო ინსტიტუტის ადაპტაციური მედიცინის კათედრის გამგე, მსოფლიოში ახალი და მნიშვნელოვანი დარგია. ნაკლოვანებით დაბადებულ ბავშვებს, დაუნის სინდრომით, აუტიზმით დაავადებულებს, ინკლუზიურ ჯგუფებს, ინვალიდებს ვერ უწოდებ, საზოგადოებაში დაჩაგრულად რომ არ იგრძონ თავი. ისინი განვითარების განსაკუთრებული თვისებების მქონე ბავშვებია. საჭიროა, ფიზკულტურა, ფსიქოთერაპიული ზემოქმედება, ადაპტაცია. მართალია, ეტლში მჯდომს, ვერ განკურნავ, თუმცა, მდგომარეობას შეუმსუბუქებ. აშშ-ში 300 მილიონი ადამიანი ცხოვრობს, აქედან 30%-ი აუტიზმითაა დაავადებული. XXI საუკუნის მასშტაბური პრობლემაა. სკოლებში სიმკაცრეა. დაუშვებელია, ასეთ ბავშვს სულელი უწოდო.

- მსოფლიოში ყურადღებას უთმობენ სამედიცინო ტურიზმის განვითარებას. თუ ძველი ინერციით გაგრძელდა, საზღვაო კურორტი დაკარავს ფუნქციას?..

- ურეკი, ფაქტობრივად, არ ფუნქციონირებს. მარტო სანატორიუმი მეგობრობა ასრულებს თავის დანიშნულებას. კოლხიდას სანატორიუმის აბრევიატურა აქვს, მაგრამ არ არის სანატორიუმი. აქვთ მოვლილი ეზო და პლაჟი, ემსახურებიან დამსვენებლებს.

27 სექტემბერს დელეგაციის წევრებმა სანატორიუმ მეგობრობაში ურეკის სამკურნალო ფაქტორებზე მოისმინეს პროფესორ შუქრი თავართქილაძის და სანატორიუმის მთავარი ექიმის რამაზ ჭიჭიშვილის ლექცია-სემინარი.

მეორე საერთაშორისო ფესტივალის ინკლუზიური პრაქტიკის გადავლახობით საზღვრები - 2019. დასრულდა. მონაწილეები და ორგანიზატორები მომავალ წელს ისევ შეხვდებიან. გაეროს კონსულტანტის სტატუსის მქონე ასოციაციის ეგიდით, ერთმანეთს საერთაშორისო გამოცდილებას გაუზიარებენ...

ლელა სურმავა
ურეკი, 25-27 სექტემბერი, 2019.

У Б О З П

პროექტის პლანი

ქალაქ წყალტუბოს ზონის სოფელ ყუმისთავში, სახელგანთქმული კურორტიდან ექვსი კილომეტრის მანძილზე, აღმოჩენილია კარსტული მღვიმე...

მორიგი, ჩვეული სამუშაო დღის დაწყებას აუწყებდა სპელეოლოგიური ექსპედიციის წევრებს 1984 წლის 15 ივლისის დილა.

ექსპედიციის წევრებმა – ჯუმბერ ჯიშკარიანმა (ხელმძღვანელი), თამაზ ქობულაშვილმა, ვახტანგ კაპანაძემ, ამირან ჯამრიშვილმა და კოტე ნიჟარაძემ – ფრთხილად დაიწყეს მღვიმეში შესვლა.

სპელეოლოგები დაუბრკოლებლად შევიდნენ ნაცნობ დარბაზში. სათითაოდ დაათვალიერეს ადრე მონიშნული სამი პატარა გასასვლელი, სამივე მათგანი მცირე მანძილის გავლის შემდეგ დაიხურა.

სხვა გზა არ ჩანდა, არადა ინტუიციით ყველა გრძნობდა, რომ იქით კიდევ რაღაცა იყო.

ლოდზე ჩამოსხდნენ, ფანრების შუქმა კიდევ ერთხელ გასერა დარბაზის ყველა კუთხე. ექსპედიციის ხელმძღვანელმა პატარა სიმაღლის, მაგრამ განიერ ნაპრალს მიაქცია ყურადღება. ახლოდან დაათვალიერა. ნაპრალი სიმაღლით ძალიან ვიწრო ჩანდა – მეშახტის ჩაფხუტი, ეგ.წ. კასკა არ ტრიალდებოდა შიგნით. ჯუმბერმა ფანრით გაანათა ვიწრო ხვრელი, რომელსაც ჭერი სლიპი ჰქონდა, ფსკერი კი – თიხიანი. საჭიროების შემთხვევაში შეიძლება თიხის გამოჭრა, – გაიფიქრა.

ფილტვები თითქმის დაიცალა ჰაერისგან და ხვრელში შეძვრა.

მაღე გააღწია ბოლომდე!..

გავედი და როგორც კი სივრცეში თავისუფლად ვიგრძენი სხეული, თავი ავნიე და ფანრით გავანათე თვალწინ ასვეტილი სივარდი. ფანრის სუსტი, მქრქალი შუქი ვრცელი დარბაზის სიღრმეში ჩაინთქა, ჩემს თვალწინ სტალაგმიტებისა და სტალაქტიტების ტვერი დაეინახე.

ჯუმბერი რამდენიმე წუთს იდგა ასე გაოგნებული. მერე დაუჩოქა ბუნების ამ სასწაულს და სამჯერ ეამბორა ყუმისთავის მიწისქვეშეთის თიხას.

...ექსპედიციის ხელმძღვანელის წინ სასწაული გადაშლილიყო. რამდენიმე ხანს კიდევ უმზერდა შორიდან სტალაქტიტებისა და სტალაგმიტების ტყეს... ბიჭებო, წამოდიო!.. – გასძახა შემდეგ ხვრელს იქით დარჩენილ უმცროს კოლეგებს.

ამირან ჯამრიშვილი იგონებს:

ოთხივე თითქმის ერთდროულად შეეფორთხდით ხვრელში, ათი მეტრის ხობვის შემდეგ, გავედით ულამა-

ზეს დარბაზში, სადაც ჩვენი ხელმძღვანელი გახარებული გველოდა. გადაგვეხვია და გამარჯვება მოგვილოცა. სიხარული, მართლაც, დიდი იყო. ბევრი საოცარი დარბაზი გავიარეთ, განცვიფრებას საზღვარი არ ჰქონდა. მღვიმე კი გრძელდებოდა და გრძელდებოდა!..

პირველ დღეს მიწისქვეშეთში სპელეოლოგებმა ნახევარ კილომეტრზე მეტი გაიარეს და მღვიმიდან შებინდებისას გამოვიდნენ.

უბრალო მოკვდავთ, ბუნება იშვიათად თუ გადაგიხსნის ხოლმე, ადამისძის სუნთქვადაუცემ, შეურყვნელ გულმკერდს...

გიგლა გობეჩია

სპელეოთერაპია

სპელეოთერაპიას, ანუ მღვიმური ჰაერის სამკურნალოდ გამოყენებას დიდი ხნის ისტორია აქვს, რომელიც მეოცე საუკუნის ორმოცდაათიან წლებში კვლავ აღორძინდა.

გერმანიაში, უნგრეთში, აშშ-ში, ჩეხეთში, სლოვაკეთში და სხვაგან სპელეოთერაპია ბრონქული ასთმის სამკურნალო ეფექტურ საშუალებად იქცა. კლუტერტის (გერმანია), ტოპოლცის (უნგრეთი) მღვიმეები ფართოდაა ცნობილი მსოფლიოში.

საქართველოში კარსტული მღვიმეების მიკროკლიმატის სამკურნალოდ გამოყენება პირველად ი. კონიაშვილის სახელობის კურორტოლოგიისა და ფიზიოთერაპიის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის და მისი წყალტუბოს ფილიალის თანამშრომლებმა სცადეს. ამ მიზნით, პირველად გამოიყენეს თეთრას მღვიმე, რომელიც წყალტუბოს მახლობლად, სოფელ ხომულში მდებარეობს. კვლევების შედეგად, მოცემულია აკადემიკოსების – ნიკო ხატიასვილის, გიორგი უშვერიძის, იორამ თარხან-მოურავის, დოცენტ ოთარ შავიანიძის და სხვათა შრომები.

მრავალი დაკვირვებით დადასტურდა, რომ სპელეოთერაპიული კურსის შემდეგ, ბრონქული ასთმით დაავადებულთ, ასთმური შეტევები ნაწილობრივ ან მთლიანად უწყდებათ; უმჯობესდება გარეგანი სუნთქვის მაჩვენებლები; ქვეითდება ორგანიზმის მგრძობელობა ასთმის გამომწვევი აგენტების (ალერგენების) მიმართ; უმჯობესდება სისხლის მომოქცევის ძირითადი მაჩვენებლები; დადებითი ძვრებია ბიოქიმიურ მონაცემებში; ქსოვილები ეკონომიურად ხარჯავენ ჟანგბადს და ა.შ.

**იაპონიის ელჩის მეუღლე,
ჯუმბერ ჯიმკარიანი**

კურორტოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორის, აკადემიკოს ნიკო ხატიაშვილის თქმით: *კარსტული მღვიმეების მიკროკლიმატი დადებითად მოქმედებს არა მარტო ასთმიან ავადმყოფებზე, არამედ ჰიპერტონიით და ჰიპოტონიით დაავადებულებზეც. მღვიმური ჰაერის მეშვეობით, ნორმალიზდება წნევა და სხვ. მრავალრიცხოვანი გამოკვლევების შედეგად, დადასტურდა, რომ კარსტული მღვიმეების მიკროკლიმატი დადებითად მოქმედებს ნევროზით დაავადებული ავადმყოფების გულ-სისხლძარღვთა სისტემაზე, მათ უმაღლეს ნერვულ ფუნქციაზე და სხვ.*

* * *

გვაქვს პატივი, დავადასტუროთ, რომ ქართველმა სპელეოლოგებმა წყალტუბოს მღვიმის ერთ-ერთ დარბაზში აღმართულ უმაღლეს სტალაგმიტს, პირველად მომჩინათ უფლებით, *სტალაგმიტი ჯუნკო* უწოდეს. საქართველოში იაპონიის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩის, ბატონ მასაიოში კომაჰარას მეუღლის, ქალბატონი ჯუნკო კომაჰარას პატივსაცემად, ქართველ და იაპონელ ხალხთა შორის კულტურულ ურთიერთობაში განუვლი ღვანლისთვის, და იაპონელი ხალხისადმი ღრმა პატივისცემის ნიშნად.

მღვიმეში... ასთმის სამკურნალოდ

რუსი დიპლომატის შვილიშვილი წყალტუბოს მღვიმეში ბრონქული ასთმისგან განიკურნა!..

ამას წინათ, საქართველოს პარლამენტის ექსპერტ-კონსულტანტი, ეკოლოგიური და სოციალური კატასტროფების საერთაშორისო პროექტის ხელმძღვანელი, ბატონი ვახტანგ მდივანი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის დირექტორს, აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს, პროფესორ ზურაბ ტატაშიძეს დაუკავშირდა. სთხოვა, დახმარება აღმოეჩინათ, საქართველოში რუსეთის საელჩოს დიპლომატის ოჯახისთვის, რომლის ერთი წევრი ბრონქული ასთმითაა ავად.

საქართველოში რუსეთის ფედერაციის სამხედრო, სამხედრო-საჰაერო და სამხედრო-საზღვაო ატაშეს, ბატონ სტანისლავ ივანოვის ოჯახის წევრებთან ერთად, წყალტუბოში გავემგზავრეთ. პატარა პაციენტი, წყალტუბოელი ექიმების მეთვალყურეობით, ყოველ დღე დაჰყავდათ სოფელ ყუმისთავში. იგი მეთვალყურეებთან და

მღვიმის მცველთან, გიორგი ტყაბლაძესთან ერთად, სამი საათი რჩებოდა მიწისქვეშეთში, სადაც იონიზირებული ჰაერით სუნთქავდა.

შედეგმა მოლოდინს გადააჭარბა!

წყალტუბოდან წამოსვლის წინ, რუსმა დიპლომატმა ჟურნალისტებთან საუბარში განაცხადა:

– წყალტუბოს მღვიმე დიდებული ობიექტი ყოფილა! ჩემი ოჯახის წევრები მოიხიბლნენ მისი დარბაზების სილამაზით. რაც მთავარია, მღვიმური ჰაერი, საუკეთესო სამკურნალო თვისებებით ყოფილა დაჯილდოებული. ჩემს შვილიშვილს ოთხი წელია ასთმა აწუხებს. სად არ ვატარებ, რა ცნობილ ექიმებთან არ გვყავდა, მაგრამ მედიკამენტურმა მკურნალობამ საბოლოოდ ვერ განკურნა. ზოგჯერ, კვირაში ორჯერ უმეორდებოდა ასთმური შეტევები. ყუმისთავში ჩამოსვლის შემდეგ, შეტევა ერთხელაც არ ჰქონია. თუმცა, მკურნალობის პერიოდში, წყალტუბოში რამდენჯერმე შეიცვალა ამინდი. ჭექა-ქუხილიც იყო, მაგრამ საბედნიეროდ, ყველაფერმა კარგად ჩაიარა. არ ვიცი, როგორ განვითარდება მოვლენები, საკმარისი იქნება თუ არა ერთი კურსი, მაგრამ ძალიან კმაყოფილი ვარ. ბავშვი კარგად გრძნობს თავს.

მე მრავალი პუბლიკაცია წავიკითხე ამ მღვიმეზე. დარწმუნებული ვარ, იგი მალე გაითქვამს სახელს მსოფლიოში. ვეცდები, მის საბოლოო კეთილმოწყობაში ჩემი თანამემამულეებიც დაგეხმარონ.

დიდი მადლობა ყველას, ვინც ასეთი სითბო და თანადგომა გამოსატა.

* * *

სტანისლავი საოცრად გონიერი ბიჭუნაა. წერა-კითხვა ოთხი წლისამ ისწავლა. თურმე, ასაკისთვის სრულად შეუფერებელ წიგნებს ეტანება. *სამყარო, საბავშვო ენციკლოპედია, ცხოველთა სამყარო, ფლორა, ადამიანი და სამყარო...* ექვსი წლის სტანისლავმა ისეთი ცოდნა გამოამჟღავნა მთვარის, მარსის, იუპიტერის, სატურნის, საერთოდ სამყაროს შესახებ, რომ პანსიონატ წყალტუბოს თანამშრომლები აღტაცებასა და გაოცებას ვერ მალავდნენ ბიჭუნას განსწავლულობით.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ პანსიონატ წყალტუბოს ხელმძღვანელებმა დასვენების ნორმალური პირობები შეუქმნეს რუსი დიპლომატის ოჯახს.

– მღვიმე ძალიან მომეწონა. აქ კიდევ ჩამოვალ, – თქვა ბიჭუნამ თბილისში წამოსვლის წინ.

* * *

კარსტული მღვიმეების მიკროკლიმატის სამკურნალოდ გამოყენებას სპელეოთერაპია ეწოდება. 50-იან წლებში, უნგრეთსა და ჩეხოსლოვაკიაში სპელეოთერაპია ბრონქული ასთმის სამკურნალო ეფექტურ საშუალებად იქცა. კლუტერტის (გერმანია) და ტოპოლცის (უნგრეთი) მღვიმეები დღეს ფართოდაა ცნობილი მსოფლიოში.

საქართველოში კარსტული მღვიმეების მიკროკლიმატის სამკურნალოდ გამოყენების პრიორიტეტი, ი. კონიაშვილის სახელობის კურორტოლოგიისა და ფიზიოთერაპიის სა-მეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტს და მის წყალტუბოს ფი-

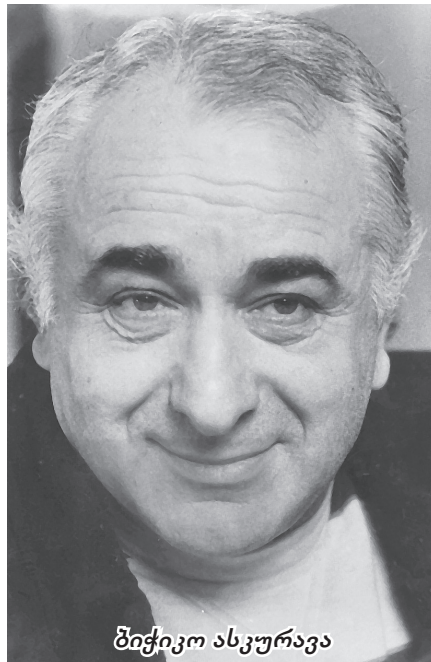
ლიალს ეკუთვნის. ამ მიზნით, საქართველოში პირველად თეთრა მღვიმე გამოიყენეს, რომელიც წყალტუბოს მახლობლად მდებარეობს, აქ მრავალმა ადამიანმა ჰპოვა შევება.

სამწუხაროდ, საქართველოში ბოლო წლებში დატრიალებულმა მოვლენებმა თეთრა მღვიმეც შეინირა: გაიძარცვა ელექტროსადენები, წაიღეს პაციენტების დასასვენებელი სკამები, დაღუნეს ნალვენთები; მღვიმე ისე გაპარტახდა, რომ სამკურნალოდ სრულიად გამოუსადეგარია.

ჯუმბერ ჯუმკარიანი
სექტემბერი 2012

მადლიერი პასიენტები...

ასკურავების საგვარეულო მალამო შუასაუკუნეების ქართულ ხელნაწერებშია მოხსენიებული. სწორედ, მათ ჩაუყარეს საფუძველი მსოფლიოში ერთადერთ უნიკალურ მეთოდს – მოტეხილობის მკურნალობას უთაბაშირად, უბრალო გადახვევით და მალამოთი. პეტრე და დავით ასკურავები გურიაში ცნობილი მკურნალები იყვნენ, XX საუკუნის მეორე ნახევარში, ბატონმა ბიჭიკომ წინაპრების მეთოდი, მალალ საფეხურზე აიყვანა. მკურნალობს ნებისმიერი სახის მოტეხილობას, ამოვარდნილობას, მენიკს. ოსტეოქონდროზს, ძვალსახსართა სხვადასხვა დაავადებებს. მკურნალობა სამჯერ უფრო სწრაფი და ეფექტურია, ვიდრე ქირურგიული ჩარევის დროს. მალამოს შემადგენლობა საიდუმლოა და თაობიდან თაობას გადაეცემა...

ბიჭიკო ასკურავა

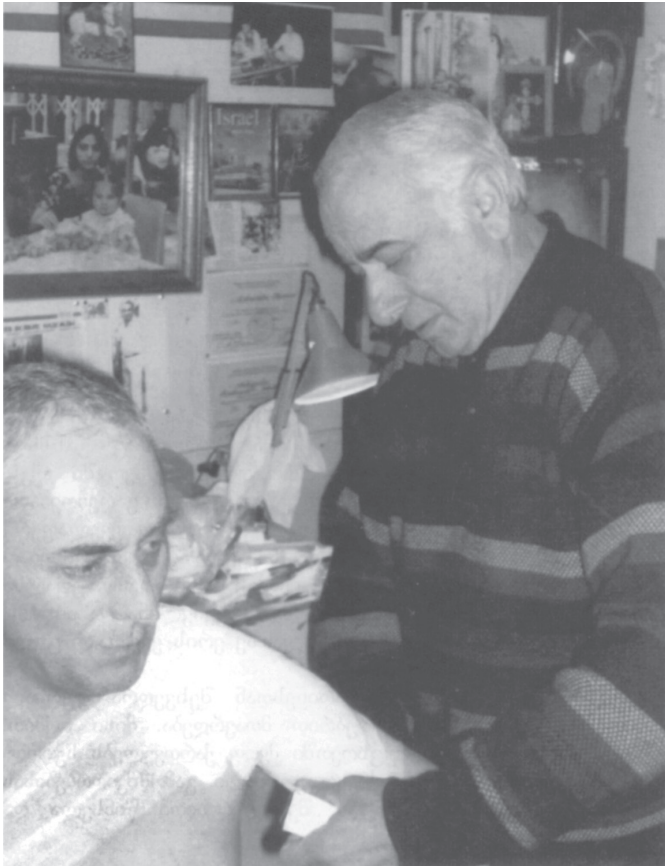
ბიჭიკო ასკურავა დაიბადა 1939 წლის 1 აგვისტოს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ქვიანში. სკოლის დასრულების შემდეგ, ჩააბარა მოსე თოიძის სახელობის სამხატვრო სასწავლებელში. პარალელურად, დაიწყო მისი სპორტული კარიერა. იყო გამორჩეული ველოსპორტსმენი. მცირე ხნით, ველოსპორტის ფედერაციის პრეზიდენტი, შემდეგ მწვრთნელი,

აღზარდა კარგი ველომრბოლელი. შვილიშვილი, დათო ასკურავა სპორტშიც ბაბუას ტრადიციას აგრძელებს. დათომ ოცდასამი წლის პაუზის შემდეგ, მსოფლიო ჩემპიონატის ლიზენზიის მოიპოვება, საქართველოდან მხოლოდ მან შესძლო. არის საქართველოს აბსოლუტური ჩემპიონი, ორჯერ რუსეთის პრიზიორი, ევროპის ჩემპიონატზე დაიკავა

მესამე ადგილი, მოიგო ბაქო-ერევანის ჩემპიონატები, სომხეთში ველოტრეკის გახსნაზე, პირველ დღეს, ყველა სახეობაში გაიმარჯვა.

ბიჭიკო ასკურავა 1967 წელს დაოჯახდა. მეუღლე მადონა ჩიტაია პროფესიით მუსიკოსია. 39 წლის ასაკში მოულოდნელად გარდაეცვალა ვაჟი, ირაკლი ასკურავა. ქალიშვილი ქეთევანი ინგლისური ენის სპეციალისტია. ჰყავთ შვილიშვილები და შვილთაშვილები.

ცნობილია ბიჭიკო ასკურავას საქველმოქმედო საქმიანობა, თუმცა, ამ თემებზე საჯაროდ არასდროს საუბრობს. 1999 წელს სამების ტაძრის მშენებლობაში შეტანილი წვლილისთვის, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია მეორემ დააჯილდოვა სიგელით. სასულიერო პირების უსახსროდ მკურნალობისთვის, გადასცა მადლობის წერილი. ასევე, თავისი წვლილი შეიტანა საჩხერის და ლანჩხუთის ეკლესიების მშენებლობაში. რუსეთის კულტურის ცენტრის თხოვნით, დააფინანსა გრიბოედოვის თეატრში გამართული პოეტ მიხეილ ქვლივიძის საიუბილეო საღამო. 90-იან წლებში გადაარჩინა ლესელიძის ქუჩაზე მდგარი საზოგადო მოღვაწის მირზა ფათალი ახუნ-

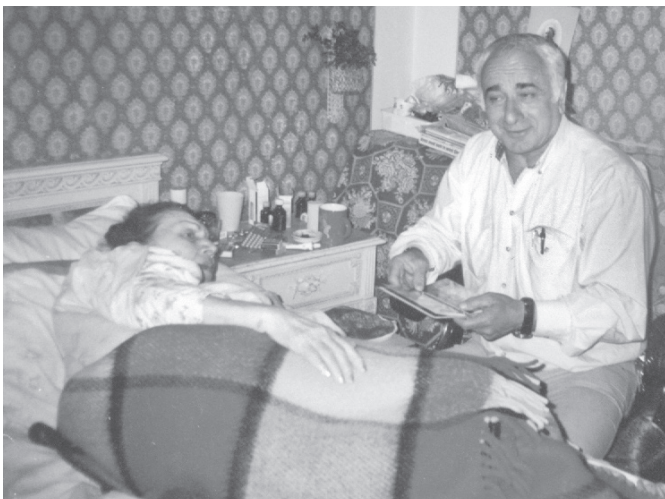
დოვის ძეგლი. ბიუსტი ჯართად უნდა გაეყიდათ. ბიჭიკო ასკურავამ საგულდაგულოდ შეინახა 67-ე საჯარო სკოლის კიბეების ქვეშ. დღეს, ძეგლი აზერბაიჯანული სკოლის წინ დგას.

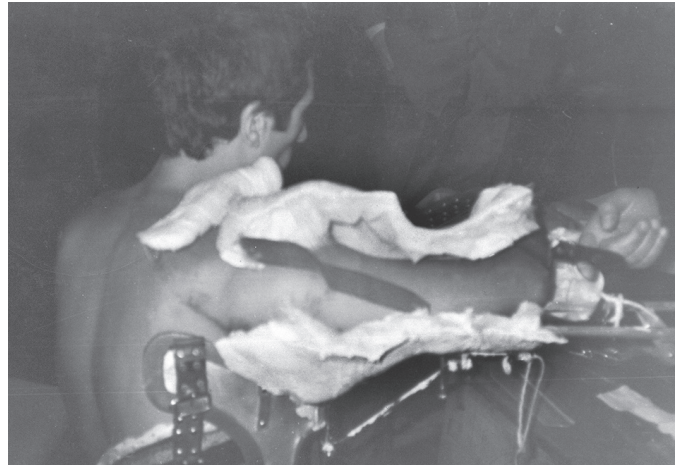
1999 წელს საქართველოს პრეზიდენტმა ედუარდ შევარდნაძემ დააჯილდოვა ღირსების ორდენით. 1990 წელს ბიჭიკო ასკურავამ საქართველოში შექმნა პირველი კერძო კლინიკა – საოჯახო ფირმა ასკურავა. იგი გახლავთ საქართველოს ეროვნული აკადემიის ნამდვილი წევრი, ჩინეთ-ისრაელ-ამერიკის ხალხური მედიცინის პროფესორი, ალბერტ შვეიცერის პრემიის და მოსკოვის საერთაშორისო სახალხო მკურნალთა გამოფენის ლაურეატი, დაჯილდოებულია აშშ-ს ჰუმანური ღირსების მედლით. 2010 წელს გახსნა მცხეთის სამკურნალო სახლი. არა ერთი შეთავაზების მიუხედავად, საქართველოდან წასვლა არასდროს უფიქრია...

მადლიერი პაციენტები ჰყავს არა მარტო საქართველოში, უცხოეთშიც: *მამა გაბრიელს მცხეთის სამთავროს დედათა მონასტერში მკურნალობდა, გურამ დოჩანაშვილი, ლადო გუდიაშვილი, კოლაუ ნადირაძე, მერაბ ბერძენიშვილი, რობერტ სტურუა, ჭაბუა ამირეჯიბი, ლეილა აბაშიძე, სოფიკო ჭიაურელი, ვერიკო ანჯაფარიძე, ეთერ ჭელიძე, გურამ ფირცხალავა, თემურ ნიკლაური, ჯუნა დავითაშვილი, გოგი თოფაძე, ოთარ იოსელიანი, თენგიზ სუხიშვილი, დავით ყიფიანი, რომან რურუა, გურამ საღარაძე, ვიქტორ სანოევი, დიმიტრი ტარასენკო, იოსებ კობზონი, მოსკოვის ექს-მერი იური ლუჟკოვი და სხვ.*

დღეს, საგვარეულო ტრადიციას შვილიშვილები – დათო და ლადო აგრძელებენ. იმედოვნებს, მომავალში შვილთაშვილები – ირაკლი და გუგა ასკურავები ჩაუდგებიან სათავეში.

ლელა სურმავა

90-იანი წლები. გურული კახელს ეტრაბახება:

- ჩვენ, ძამა, ყველაზე ჭკვიანები ვართ, მთელი მთავრობა ჩვენ ვართ. თქვენ ვინ გყავთ, მითხარით?!

- ჩვენა კიდენა ავლიპა გვყავს (გიჟების ექიმი).

- ოჰჰ, კაი ერთი, თუ ძმა ხარ, ჩვენ რო არ ვიყოთ, არც მაი გეყოლე-ბათ კახელებს...

გურულების საუბარი:

- შარშან რომ მოკტა, შენ იყაი თუ შენი ძმა?

- ჩემი ძმა.

- უჰ, ნამეტანი გლახა ამბავი მოგსვლია...

- აბა...

- რითი მოკტა?

- გრიპით.

- ოჰ, მაი აფერი...

- რაჟიკუნა ბოშო, სულ არ ყოფი-ლა ამბროლაურიდან აფრიკა შორი...

- რა იცი, ქვე შენი ჭირიმი?

- რა ვიცი და სახლის გვერდით, მალაზიაში ერთი ზანგი მუშაობს და ყოველ დილით ველოსიპედით მოდის...

ქირურგი ეუბნება რაჭველ პაციენტს:

- ხელახლა უნდა გაგკვეთო. მუცლის ღრუში ცალი ხელთათმანი დამრჩა.

- არ გამჭრა ექიმო. გამოვჯანმრთელდები და ახალ ხელთათმანს გიყიდი...

- ვერ მეტყვი, რომელი საათია? ზრდილობიანად მიმართეს გურულს:

- რეიზა ვერ გეტყვი, ძამა, გენდური თუ?..

გურულმა ექიმს შესჩივლა:

- ექიმო, ძილი არ მყოფნის, რატომ?

- მაი, აფერი, სწრაფად გძინავს, ალბათ...

გურული მატარებლით მგზავრობს. ხედავს, მის წინ მჯდომი ქალბატონი ნერვიულობს...

- რატომ ნერვიულობთ?

- ჩემი ქმარი ჟურნალის საყიდლად ჩვეიდა, მატარებელი დეიძრა და დარჩა. რა მეშველება ახლა მე?

- არ ინერვიულო ქალბატონო, მე გათხუებ ჟურნალს...

რაჭველი მოძღვარს აღსარებას აბარებს:

- მამაო, შევცოდე.

- რა შეილო ჩემო?

- მეგრელი მოვატყუე.

- ეგ ცოდვა კი არა, სასწაულია შეილო...

გურულმა მეგობარს შესჩივლა:

- რაი ვქნა, ძამა, ცოლმა ნუხელ კრავატი არ დამაწვინა... დღეს, კიდო, სტოლთან არ დამაწვინა...

- კრავატი კაი, მარა, ჭამაც აღარ შეგიძლია, შე უბედურო!..

გურიაში კაცი გარდაიცვალა, ფიქრობენ, ჩააყოლონ თუ არა ყაბალახი, ერთმა თქვა:

- რათ უნდა ამ ზაფხულს ყაბალახი?..

- ზამთარში შენ წუულებ თუ, - უპასუხა მეორემ.

ბაბუაჩემის სიბრძნიდან (ხახუტა თოთიბაძე):

- ბაბუა, აბდალი ორი გზობა ბედნიერია. ერთი ბედნიერება სიაბდლეა, მეორე - მის სიაბდლეს რომ ვერ ხთება. ეჰ, უბედურება მერეა, რომ მიხთება, რა ჭირს...

გურულმა დაიჩივლა:

- რაცხა აბდლობის თქმა მინდა, მარა, ამ პარლამენტარებს ხომ ვერაფერს დაასწრებ!..

შვილი მამას ეკითხება;

- მამა, როგორ საუბრობენ გველები?

მამამ სიდედრს გახედა და უთხრა:

- რატომ ხარ ჩუმი? ამოილე ხმა, ბავშვს შენი ენა აინტერესებს...

გურულები ხიდს აშენებენ:

- მოით, ათასი მეგრელი დაგყავნოთ ზეთ, თუ არ ჩატყდა, კაი იქნება.

- კი მარა, რომ ჩატყდეს?

- უფ, მაი თლა კაი იქნება...

გურული და ებრაელი აბანოში ბანობენ.

გურული გაკვირვებული ეკითხება:

- რაია, ძამა, მოგატყენ?

- არა, ეუბნება გურული.

- აბა, დეიკაპინე?..

რაჭველი მოძღვარს აღსარებას აბარებს:

- მამაო, შევცოდე.

- რა შეილო ჩემო?

- მეგრელი მოვატყუე.

- ეგ ცოდვა კი არა, სასწაულია შეილო...

კახელი ტახტზე კოტრიალობს, ბინოკლით ირთობს თავს და ცოლს უყურებს:

- ვა, მარო.

მერე ბინოკლს შეატრიალებს:

- მააროოოო...

გურული ეკითხება მეგრელს:

- რავა ხართ ძამა?

- რაფერც გაგიხარდება...

- რავა, ამონყდით სუყველა?

ნარკომანმა სარკეში ჩაიხედა.

- ვაა, მე ვარ, ბიჭო!

მერე მეორედ ჩაიხედა:

- ეეე, ისევ მე ვარ, ბიჭო!

კარზე კაკუნია.

- ვინ ხარ? - ეკითხება ნარკომანი.

- მე - ესმის პასუხი.

- ვაა, გარეთაც მე ვარ, ბიჭო!

- ალო, სასწრაფოა? დიახ. ჩემმა ბავშვმა საწერი კალამი გადაყლაპა.

- ახლავე გამოვდივართ!

- მანამდე რა ვქნათ?

- ფანქრით დანერეთ.

სვანი ზის და წამლებს ყლაპავს:

- ცუდად ხომ არ ხარ? - ეკითხება მეზობელი.

- არა, ამ წამალს დღეს შენახვის ვადა გასდის.

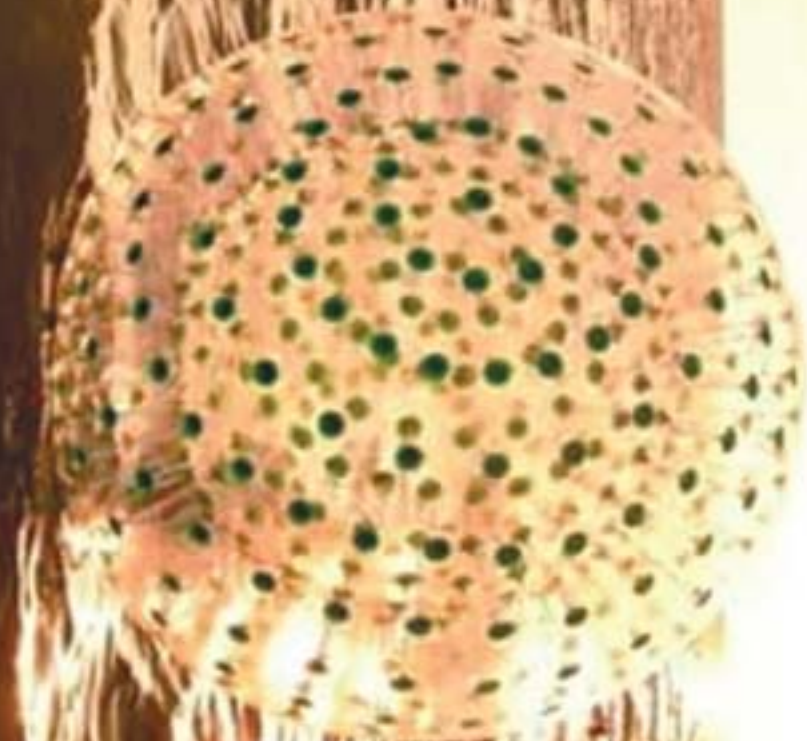

ავტობუსში ნარკომანს მოხუცებული კაცი ეუბნება:

- შეილო დამითმე ადგილი, 42-ში ფეხები დავკარგე.

- ბაბუ, ახლახან 42-ით ვიმგზავრე, შენი ფეხები ნაღდად არ მინახავს.

ყველაზე მდიდარი ბუნებაა, თუ მცურა
აბნობს ყველაზე მეტად იმდენად, იმდენად...

ISSN 2346-7606

9 772346 760009